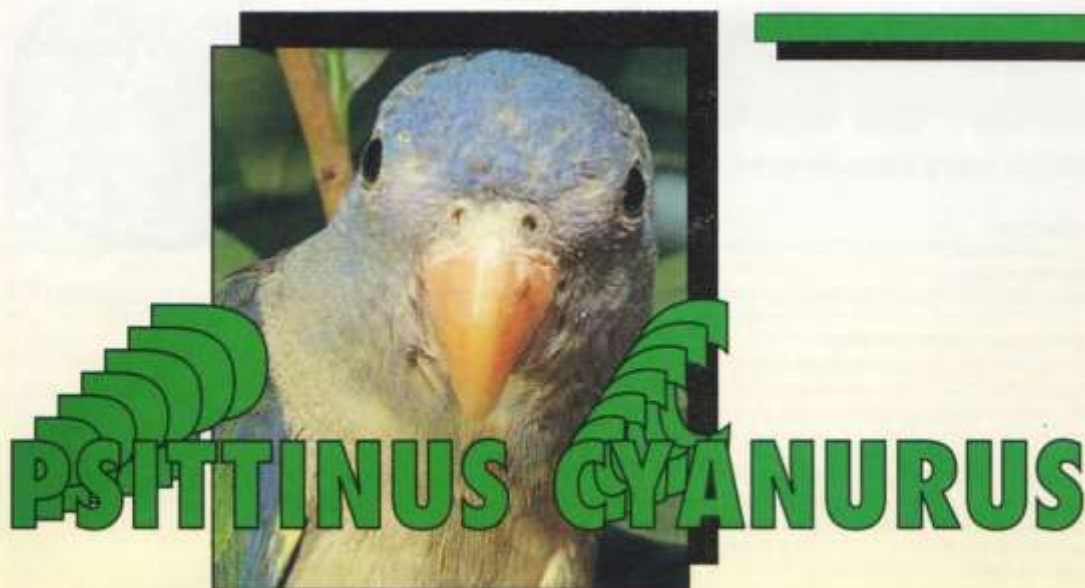

ONZE
VOGELS

53^E JAARGANG N^O 5, MEI 1992

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS

Tekst: Cevab Foto: C.Scholtz/Plomp

Er behoort slechts één soort tot het geslacht *Psittinus* en dat ene soort telt drie rassen, te weten ***cyanurus*** welke voorkomt in Zuidwest Thailand, Maleisië, Sumatra en Borneo; ***pontius*** op de eilanden Siberut, Sipora en Mentavei; en ***abbotti*** op de eilanden Simular en Sinmat. In sommige streken van hun verspreidingsgebied zijn ze talrijk, elders weer zeldzaam.

Blauwstuitpapegaai is de Nederlandse naam van deze kromsnavelsoort, duidelijk afgeleid van het Engelse Blue rumped. In het Duits heet de soort Rotachsel papagei, naar de donkerrode schoudervlekken.

Met hun ongeveer 18 cm lengte zijn het kleine en qua karakter rustige en weinig ondernemende vogels met een zeker niet onaardig stemgeluid. Vooral tijdens de broedperiode laat de man regelmatig van zich horen. Ze houden zich veelal op in oever en mangrovebossen met een relatief lage ondergroei, maar ze zijn ook met regelmaat waargenomen in plantages en boomgaarden. Hun nestplaats bevindt zich overwegend in hoge bomen, in een holte van dikke tak of stam. Hun voedsel bestaat uit zaden, pitten, noten en een verscheidenheid aan vruchten.

Tussen man en pop is er een duidelijk verschil in verschijningsvorm. Zij heeft een bruinkleurige kopbevede-

ring en een zwarte snavel. In haar gedrag is ze duidelijk dominant; ze heeft zogezegd de broek aan. Ze speelt voor het merendeel van de tijd echt de baas en de man is in die periode haar wezenlijk onderdanig, er zijn er zelfs die bepaald schrik van haar hebben; zo iets van wegwezen voor ze écht kwaad wordt.

De heer **Frans Martens** uit het Limburgse **Velden**, zond op Vogel'92 in Breda twee eigen kweek exemplaren in. Het was voor de eerste maal dat op een bondskampioen eigen kweek blauwstuitpapegaaien zijn ingezonden en terecht ontving hij daarvoor de NBvV-oorkonde. Op hun uiterlijk werden ze door de keurmeesters gewaardeerd met 89 punten en dat is voor jonge vogels geen slecht resultaat. Met name een bewijs dat ze in goede conditie waren, want ze waren uiteraard nog niet volledig op kleur. Martens had het ouderpaar al ruim drie jaar en ze zijn gehuisvest in een te verwarmen binnenvlucht van 2,50 m lang, 1 m breed en 2 m hoog. In

die ruimte komt de temperatuur niet lager dan 10°C en heerst er een relatieve luchtvochtigheid van 60 tot 80%. In de vlucht was een broedblok aangebracht, een schuin opgehangen uitgeholde boomstam van 1,40 m lang. De holte heeft een middellijn van ongeveer 22 cm en de doorsnede van het invlieggat bedraagt ongeveer 6 cm. In dat blok was een laag turfstrooisel aangebracht alsmede een stuk rottend hout. Op 18 juni 1991, werd het eerste ei gelegd; kleur wit en 22 mm lang. Het totale legsel kwam op niet minder dan 5 stuks en de eieren werden alleen door de pop bebroed en wel gedurende 23 dagen. Alle vijf de eieren zijn uitgekomen. De jongen hadden een rozekleurige huid die rijkelijk was bedekt met witachtige donsveertjes. Zowel man als pop verzorgden de jonge vogels uitstekend. Toen ze 10 dagen oud waren zijn ze geringd, ringmaat 5,4 mm. Op een leeftijd van 56 dagen verlieten ze de nestholte om daarin niet meer terug te keren. In hun jeugdkleed zijn ze overwegend donkergroen van kleur

en hebben ze een heel lichtkleurige snavel. Tijdens de jeugdruï wordt al gauw duidelijk wat mannen en poppen zijn, maar eer de vogels volledig op kleur zijn, hebben ze beslist wel de leeftijd van 2 jaren bereikt. Hun voedsel bestond uit gekiemde zaden vermengd met wat lori mix, een kleine hoeveelheid ei-en universeelvoer, gemengd zaad voor grote parkieten, rozebottels, appels en bessen van o.a. de vuurdoorn. Tenslotte merkt Martens nog op dat de blauwstuitpapegaaitjes echte herfstbroeders zijn, althans bij ons. Pas in juni/juli zijn de eerste tekenen waar te nemen die duiden op hun drang tot voortplanting.

Blauwstuitpapegaaitjes, heel aardige, rustige vogels. De moeite waard om te houden en meer dan de moeite waard om met ze te kweken. Dat daar wel enig geduld voor nodig is, blijkt uit dit verhaal. Desalniettemin, in alle gevallen wel er het nodige aan doen (huisvesting-voeding) dat ze in optimale conditie blijven waardoor dan op een gegeven moment de kans groot is dat er jongen komen en het geduld dus beloond wordt. Het behoeft geen betoog dat het ook van belang is om de eigen kweek jongen van een vaste voeding te voorzien. Niet alleen als een vorm van identificatie maar vooral ook omdat dat juist hét bewijs van eigen kweek is, en dergelijke bewijzen zouden in de toekomst wel eens erg belangrijk kunnen worden waar het gaat om het kunnen blijven beleven van deze schitterende vorm van vrijetijdsbesteding.

Ervaringen met de geelgekleurde rotsmus

De geelgekleurde rotsmus, **Petronia xanthosterna**, komt in een drietal rassen voor. De nominaatvorm, **P.x.xanthosterna** in India; **P.x.pallida** in Senegal en Mauretanië tot Soedan; **P.x.pyrgita** in Ethiopië, Somalië tot Noordoost Tanzania en **P.x.transfuga** in Zuid Irak, Iran, Afganistan, Pakistan en Noordwest India. Hun grootte is 16 cm en daarmee zo'n 2 cm kleiner dan de meer specifieke Afrikaanse rotsmus, *Petronia superciliaris*. Ten opzichte van de Afrikaanse versie is de geelgekleurde rotsmus minder zwaar getekend op vooral de bovenzijde en is ook hun oogstreep lichter van kleur.

Rotsmussen behoren tot de familie Ploceidae, de wevers. Ze nestelen in gaten en holen in rotswanden. De Afrikaanse soorten doen dat in holten van bomen ofwel nemen ze een verlaten nest van spechten en baardvogels. In de holten brengen ze een komvormige nestlaag aan van grasstengels en ander plantaardig materiaal, de kom zelf wordt gestoffeerd met dierenharen en veertjes.

Ze worden niet zo veel gehouden, in het algemeen vindt men deze vogels niet zo interessant. Maar voor elke soort zijn er toch wel weer liefhebbers. Neem bijvoorbeeld **C.W.Boers** in Oosterhout. Hij was het namelijk

die voor de eerste maal in de geschiedenis van de bondskampioen een eigen kweek geelgekleurde rotsmus inzond. Het was op Vogel'92 in Breda en voor die prestatie verkreeg hij de NBvV-Oorkonde.

Ze waren gehuisvest in een aparte buitenvlucht van 2 m lang, 1 m breed en 2 m hoog. Tegen de achterwand groeide klimop terwijl die wand tevens met een aantal conifeertakken was bekleed. In 1989 kwam het koppel voor de eerste maal tot broeden, eindresultaat slechts 1 jong en dat is in de herfst van dat jaar doodgegaan. In 1990 kwamen ze kennelijk niet in broedstemming, de pop had ook wat

last van darmstoornissen. In 1991 begonnen ze al redelijk vroeg te nestelen en het eerste ei was gelegd op 19 april. Het legsel werd 4 eitjes groot waarvan er 3 bevrucht bleken te zijn. Nadat de eitjes, vanaf het tweede ei, door alleen de pop gedurende 13 dagen waren bebroed, zijn ze uit het nest gegooid. Boers vond ze op de grond en alle drie waren ze aangepikt. Opvallend was dat 2 jongen donkere ogen hadden en 1 jong roodachtige. De oudervogels zijn weer opnieuw begonnen; de tweede ronde. Resultaat 3 onbevruchte eitjes. Derde ronde, 3 eitjes en wederom alle drie onbevrucht. De vierde ronde, het ging maar door; helaas ook die leverde

Tekst: H.A.Maurer Foto's: C.Scholtz/
Van Os en C.W.Boers

geen enkel succes op en de oorzaak daarvan was dat de man zo ontzettend fel was in die periode dat hij de pop geen kans gaf om de eieren rustig uit te broeden. Uiteindelijk ont-aardde dat in jagen en vechten. De man is toen enige tijd in een apart kooitje in de vlucht gezet. Enige tijd later is de man weer losgelaten en ja hoor, de vijfde ronde! De eitjes van die ronde, 3 in totaal, zijn geraapt en ook is de man toen weer uitgevangen en in een apart kooitje geplaatst. De 3 eitjes terug in het nest gelegd en de pop kwam tot broeden. Het ging nu waarachtig goed, al was het resultaat uiteindelijk maar één jong. Zij nog wel opgemerkt dat de vogels nestcontrole gewillig en zonder problemen toelieten.

Als nestgelegenheid gebruikten ze een gesloten nestkastje van 12 cm breed, 17 cm diep en 14 cm hoog. Het invlieg gat had een doorsnee van 4 cm. Op de bodem hadden de vogels een nestlaag aangebracht van

cocosvezels en het kamvormige gedeelte waarin de eitjes gelegd werden was gestoffeerd met veertjes. De eitjes waren 20 mm lang en op het breedste gedeelte 15 mm. De schaal-kleur was groenig wit en rijkelijk getekend met grijsbruinachtige druppels en vlekken. Bij het uitkomen, hebben de jongen een grijsroze huidskleur en op het lichaam is witgrijze donsbe-verding aanwezig. Zoals gezegd, de

pop broedde alleen maar zij is het ook die voor het allergrootste deel de jongen hoedt en voedt.

Als voedsel stond er het volgende tot hun beschikking: Wildzangzaden, trosgierst, eivoer, witte meelwormen, poppen en kevers, mierenpoppen, kleine zaden en nachtvlinders. Tijdens de broedperiode en tijdens dat de jongen gevoed worden, is het vorenstaande menu aangevuld met een mengsel van Witte Molen eivoer met CèDe Mix en Tahoe.

Op een leeftijd van ongeveer 15 dagen verlieten de jongen het nest maar ze werden nog wel een kleine drie weken door de pop gevoerd. Ze waren ongeveer 6 dagen toen ze van een vaste voeding, ringmaat 2.9 mm, zijn voorzien. In hun jeugdkleed is er geen witte vleugelstreep en geen geelkleurige keelvlak te zien. Het duurt ruim een jaar eer de vogels op kleur zijn.

Rotsmussen, van huis uit de equivalenten van de 'gewone' mussen in kale, open en dun beboste gebieden. In zo'n biotoop onopvallende vogels en ook in de volière bepaald niet oog-verblindend. Maar toch, interessant genoeg om ze eens te houden en te proberen er van te kweken. Dat valt nog niet mee!

Tekst: Peter Kaal Foto's: Peter Kaal, Ton de Bruijn en Jan Blasman

1

GESLAAGDE KWEEK MET DE ZILVERGROENGEVLEKTE TANGARA

(Tangara punctata punctata.)

In november 1987 kom ik via een importeur in het bezit van een bijna niet te beschrijven tangara, die in een zeer slechte konditie verkeerde. Deze vogel was met nog wat andere tangara's als kistvulling meegekomen met een zending violetblauwe organisten (*Euphonia violacea violacea*) uit Suriname. De tweede vogel kwam in september 1988 bij dezelfde importeur binnen nu als kistvulling bij een zending roodpoot suikervogels. (*Cyanerpes cyaneus*) eveneens uit Suriname, dit keer zaten er 2 punctata's bij.

De twee vogels werden beiden mee naar huis genomen en kregen dezelfde behandeling als de eerste tangara, 4 weken quarantaine. Een van de twee vogels overleefde het niet. Het tweede exemplaar, dat qua lichaamsbouw en kleur iets verschilde van het eerste, werd bij het eerste aangekochte exemplaar geplaatst. Na de vogels een tijdje te hebben geobserveerd, kon ik met zekerheid vaststellen dat het om een paar ging.

Beschrijving nominaatvorm.

De zilvergroegevekte tangara is duidelijk kleiner (ongeveer 11 cm) en smaller dan de druppeltangara (*Tangara guttata*) waar hij nogal eens mee verward wordt. De bovenzijde is donker grasgroen met duidelijk zwarte vlekken die wat puntig toelopen. De zwarte vleugel- en staartbevedering is voorzien van een blauwgroene omzoming. De kop en hals zijn zee-groen van kleur op een grauwwitte ondergrond en voorzien van zwarte vlekjes. De bevedering rond de snavelinplant en boven de ogen is vuilwit. De borst is vuilwit met een zee-groene waas en voorzien van puntige zwarte vlekjes, de flanken zijn zee-groen en de buik is wit. Onderstaartdekveren zijn net als de bovenstaartdekveren donker grasgroen. De poten zijn donkergrijs tot zwart, onder-snavel is donkergrijs. In de meeste literatuur die over deze vogels beschikbaar is geeft men het uiterlijke verschil tussen de zilvergroegevekte tangara en de druppel tangara aan de hand van de snavelkleur en de pootkleur. De zilvergroegevekte tangara zou een pikzwarte snavel en zwarte poten hebben. De druppel tangara zou een donkergrijze bovensnavel hebben en een lichtgrijze ondersnavel. Ook de poten van de druppel tangara zouden grijs zijn. De druppel tangara bezit inderdaad een tweekleurige snavel en grijze poten maar is in zijn geheel helder gras-

2

groen op een wat gele ondergrond. De groene kop laat ook wat meer geel zien, het duidelijkst rond de ogen en boven de snavelinplant. De onderkleur van de zilvergroegevekte tangara is vooral op de kop duidelijk vuilwit. De Duitse auteur Wolfgang Baars geeft in zijn boek *Fruchtfresser und Blütenbesucher* de beste beschrijving van de twee eerder genoemde tangarasoorten. Gezien het land van herkomst en de beschrijving van W.Baars ging het bij mijn vogels om zilvergroegevekte tangara's.

Land van herkomst: Zuid Venezuela, Guiana's en Noord Brazilië.

Overige rassen

T.p.zamorea.

Deze ondersoort lijkt veel op *p.punctata* maar is groter, de buitenvlag van de slagpennen is grasgroen en is ook wat geleer op de buik.

Land van herkomst: Oost Ecuador, Noord Peru.

T.p.perenensis.

Ook deze ondersoort is groter dan de nominaatvorm, de rug- en vleugeldekveerkleur is donkerder. De tekening op de flanken is wat minder sprekend en fletser.

Land van herkomst: Peru.

T.p.punctulata.

Deze ondersoort is net zo groot als de nominaatvorm en heeft een een gelere onderkleur wat goed te zien is in de hals, flanken, borst en vleugelpennen.

Land van herkomst: Bolivia.

T.p.annectens.

De naam *annectens* staat voor inter-mediär of combinatie. Deze ondersoort is uiterlijk een mengeling tussen *perenensis* en *punctulata*, is wat geleer met wat minder sprekende tekening dan de nominaatvorm.

Land van herkomst: Zuid-Oost Peru.

Leefwijze.

Over de natuurlijke leefwijze van *T.p.punctata* is weinig bekend. In het Andesgebied leven deze vogels in de vochtige dicht begroeide bergwouden en in Suriname komen ze veel voor in de savannebossen, bosranden en plantages. De vogels zijn in het wild in groepen van vier tot zes stuks waargenomen, soms gemengd met andere tangarasoorten op zoek naar voedsel in de boomkruinen, 10 tot 45 meter boven de grond. De vogels komen alleen in de lagere begroeiing om te fourageren naar fruit. Ze klauteren naar de uiteinden van takken om er te zoeken naar insecten, bloemen en jonge bladeren. Ook grotere

bladeren worden aangevreten, darm en maagonderzoek heeft uitgewezen dat de vogels voor een groot deel vegetarisch voedsel tot zich nemen zoals fruit, bessen, bladeren, zaden en in mindere mate insecten.

Zang en contactgeluid.

De vogels zingen niet maar laten voortdurend een kort en duidelijk contactgeluid horen (chit-chit) wat vaak gevolgd wordt door een hoge triller (chit-chit trrrrrt.)

Broeden in het wild.

Over het broeden in het wild is niets bekend.

Acclimatiseren.

Na de aanschaf werd de eerste vogel 4 weken in quarantaine geplaatst, in een ruime geplastificeerde kool van 80 cm lang, 80 cm hoog en 50 cm diep. Als bodembedekking werd kattenbakvulling gebruikt en takken als zitstokken. De vogel was besmet met coccidiose en werd gekuurd met ESB3 30% gedurende 5 dagen, om vervolgens 2 dagen gekuurd te worden met multivitaminen. Deze behandeling wordt dan direkt herhaald. De vogel knapte snel op en na 8 weken was hij handtam en verkeerde in prima conditie. De twee vogels die later in mijn bezit kwamen, verkeerden ook in slechte conditie en ondergingen dezelfde behandeling. Voor een van de twee vogels was het te laat en deze ging binnen een week dood. De andere vogel verkeerde 5 weken later in een prima conditie.

Voeding.

Tijdens de quarantaineperiode en daarna werden de vogels gevoerd met universeelvoer, fruit, voornamelijk appel en bessen, insectenvoer (Claus zwart), diepvries mierenpoppen, witte pasvervelde meelwormen en buffalowormen. Naast het drinkwater kregen de vogels ook een

3

4

goede nectardrank. (Nectar diner, kolibrie nectar.) De opstelling van het voedsel moet zo zijn dat de vogels het voedsel niet kunnen vervuilen.

De kweek in 1989.

Op 4 mei 1989 werden de zilvergroengevlekte tangara's in een ruime buitenvolière geplaatst van vijf meter lang twee meter breed en tweeënhalve meter hoog waarin diverse andere vogels gehuisvest waren te weten:

1-1 Tangara schrankii, Goudborst groene tangara;

1-1 Dacnis lineata, Hemelsblauwe zwartmasker pit-pit;

1-1 Aidemonia cuprea, Copper sunbird;

1-1 Cyanoptila cynomelana, Japanse blauwe vliegenvanger en 1-1 Laterallus leucopyrrhus, Braziliaanse dwergal.

In eerste instantie leefde dit gezelschap in goede harmonie samen, maar dit veranderde snel toen de zilvergroengevlekte tangara's broedrijp werden. Ze veranderden in zeer agressieve vogels die het voornamelijk voorzien hadden op de hemelsblauwe zwartmasker pit-pits en de goudborst groene tangara's. De andere vogels werden met rust gelaten. Nadat ik de twee eerder genoemde soorten uitgevangen had, keerde de rust weer terug. Inmiddels had de pop op 10 mei het nest klaar in een tralie nestkastje, dat voornamelijk werd vervaardigd van cocosvezel en droge bladeren.

Tijdens de balts zakt de man wat door de poten en laat de vleugels wat afhangen. De kop en staart zijn dan opgericht en in z'n snavel heeft hij een pas vervelde meelworm. Hij laat dan een hoog trillend geluid horen en probeert zo de pop tot paren te verleiden. Als de pop hem accepteert laat ze de vleugels trillend afhangen en vindt de paring plaats. Tijdens de pa-

ring stopt de man haar dan de meelworm toe.

Binnen een week werd er, op 14 mei, een ei gelegd en de dag daarna het tweede. De eieren zijn witgroenachtig van kleur en voorzien van roodbruine vlekjes. (maten 18 x 12 mm) De eieren werden dertien dagen door de pop bebroed en de pop werd door de man op het nest gevoerd. De eieren kwamen op 28 mei uit. De jonge vogels hebben een donker vleeskleurige huidskleur met zwarte dons. Opvallend is de witte snavelrand die de bloedrode snavelholte omlijnt. Op het moment dat de jonge vogels uitkwamen, werd in ruime mate levend voer verstrekt in de vorm van mierenpoppen, buffalowormen, witte meelwormen en bladluizen. Toch vond ik dat het menu niet toereikend was en ging ik naar een terrariumspeciaalzaak op zoek naar ander levend voedsel. De wasmotrupsen trokken mijn meeste aandacht en de verkoopster vertelde dat deze rupsen voornamelijk gebruikt werden bij moeilijk te acclimatiseren amfibieën en reptielen. De wasmotrupsen bevatten namelijk veel eiwit en vetten. Toen ik de vogels thuis deze rupsen verstrekte werden ze direkt opgenomen en aan de jonge vogels gevoerd. De jonge vogels groeiden redelijk goed en werden op de zevende levensdag geringd met 2,9 mm ringen die voorzien waren van een stukje ventielslang. De ringen waren wel wat aan de ruime kant. Op 2 juni ging een van de twee jongen dood. De andere jonge vogel groeide wel maar zijn bovensnavel groeide kruislings over zijn ondersnavel. Na 12 dagen, op 8 juni, verliet het jong het nest en zat veel op de grond. Toen de vogel 5 weken oud was, op 30 juni, ging ook dit jong dood. Ik liet de jonge vogel bij de dierenarts onderzoeken en deze stelde als diagnose vast een ontstoken linkerlong en uit beide longen werden

colibacteriën uitgekweekt. Door ondervoeding was de weerstand van de vogel afgenomen en dan volgen de ziektes vanzelf. De gekruiste snavel werd veroorzaakt door bepaalde tekorten in de voeding. De ondervoeding was voor een deel te wijten aan de aanwezigheid van andere vogels die volop van het levende voer meepikten. De copper sunbirds en de Japanse blauwe vliegenvanger waren verzot op de wasmotrupsen.

De kweek in 1990.

December 1989 besloot ik de volière af te breken en een nieuwe volière te bouwen met een aangrenzende verwarmde ruimte. Deze verwarmde ruimte kreeg een inhoud van 8m³ met veel glas. De wanden werden met witte wandtegels bekleed en op de betonnen vloer kwam een laag gewassen grind als bodembedekking te liggen. Dit alles om het gemakkelijk schoon te houden. Ook werd de ruimte voorzien van een vijvertje waar constant vers water doorstroomt. Om

5

het geheel compleet te maken werd het verblijf beplant met kamerplanten. Op 9 mei 1990 werd het kweekkoppel in het nieuwe verblijf geplaatst. Naast dat kweekkoppel werd de ruimte ook bewoond door het popje van de violetoor kolibrie, *Colibricuruscans*. Daar dit geen voedsel concurrenten zijn leefden de vogels harmonieus samen. De zilvergroengevlekte tangara's gingen direkt over tot nestbouw. Ook nu werd voornamelijk gebruik gemaakt van cocosvezel en gedroogd blad van de *Ficus benjaminii*. Op 19 mei legde de pop het eerste ei gevolgd op 20 mei door het tweede. Na 12 dagen broeden kwamen de eieren uit en ook nu werden ze voornamelijk bebroed door de pop. Er heerste in het vertrek een tropisch klimaat met 12 uur licht per dag, relatieve vochtigheid 85% en een temperatuur van 25°C. Het levende voer bestond uit pas vervelde meelwormen, buffalowormen, mierenpoppen en wasmotrupsen en ook ontbrak bladluis niet op het menu. Dit keer probeerde ik ook pinky's te voeren maar deze werden geweigerd. De jonge vogels groeiden goed en ze konden op 5 juni geringd worden (2,9 mm), de ringen waren weer voorzien van ventielslang. Na 14 dagen, op 13 juni, vloog een van de jongen uit en verkeerde in goede konditie, op een lichte gekruiste snavel na. Het jong lijkt op de oudervogels maar is wat matter van kleur en ook de lichaamsstekening is vager. Het tweede jong vloog 2 dagen later uit, had een gekruiste snavel en een pootafwijking. De vogel was niet in staat op een tak te zitten, maakte een verlamde indruk. De vogel ging een dag later dood. De dierenarts constateerde weer een tekort aan bepaalde voedingsstoffen. Deze vergroeiingen en afwijkingen schijnen ook voor te komen bij papegaaien. Het eerste jong was ondanks zijn licht gekruiste snavel in goede konditie en at op 28

GESLACHTE TWEEEN MET DE ZILVERGROENGEVLEENTE TANGARA

6

7

juni zelfstandig mierenpoppen. De pop was inmiddels alweer opnieuw aan het leggen gegaan en zat te broeden op twee eieren. Over de mierenpoppen en over het andere levende voer had ik Carmix gestrooid. (Vitamine- en mineralenconcentraat). De dierenarts had mij dit meegegeven omdat met dit concentraat in diertuinen bij papegaaien en roofvogels goede resultaten waren behaald. Op 5 juni at de vogel fijn gesneden appel en gekruimelde cake en ook hierover werd Carmix gestrooid. Het jong kreeg nog wel zo nu en dan een wasmotrups van de man toegestopt. Op 16 juli eet de jonge vogel geheel zelfstandig en de eieren van de tweede ronde waren onbevruucht. Vermoedelijk omdat de pop te vlug na de eerste ronde weer was gaan leggen. Op 28 juli maakte ik een grote fout. De jonge vogel was behoorlijk tam en kwam mij bij het voeren tegemoet vliegen en ontsnapte! Het diertje heeft de hele morgen en middag in de tuin doorgebracht maar liet zich niet vangen. In de namiddag was hij verdwenen. De teleurstelling was groot maar ik besloot de vogels een paar maanden rust te gunnen en het in januari 1991 opnieuw te proberen.

De kweek in 1991.

In december 1990 werden opnieuw talienestkastjes opgehangen en het

levende voer werd ook in ruimere mate verstrekt en voorzien van Carmix. De vogels hadden in de vorige nesten voornamelijk cocosvezel en gedroogde bladeren gebruikt. Ik besloot om ook eens wat andere nestmaterialen te verstrekken, veenmos en paardehaar. De vogels hadden op 28 december het nest klaar en weer alleen van cocosvezel en het blad van *Ficus benjaminii*. Op 31 december werd het eerste ei gelegd en het bleef bij een ei. De pop begon weer vast te broeden. Er heerste een temperatuur van ongeveer 25°C, een relatieve vochtigheid van 90% en 12 uur licht per dag. Het levende voer werd nu in zeer ruime mate verstrekt en bestond uit wasmotrupsen, pas vervelde meelwormen, buffalowormen en mierenpoppen. Bovendien was het voorzien van ongeveer 5 mg Cramix. Op 12 januari 1991 kwam het ei uit en de oudervogels begonnen direkt kleine wasmotrupsen en kleine pasvervelde meelwormen te voeren. De jonge vogel groeide goed en op 16 januari moest deze al geringd worden met een 2,7 mm ring weer voorzien van ventielslang. Deze 2,7 mm ringen zijn in 1991 voor het eerst verkrijgbaar en meer afgestemd op de pootdikte van deze tangara. Op 25 januari vloog het jong uit en maakte een veel betere indruk dan de jonge vogels van de voorgaande

jaren. Het was ook opvallend dat dit jong geen gekruiste snavel had. De jonge vogel kwam bijna niet op de grond, verbleef in de beplanting en was zeer levendig. De jonge vogel werd door de man goed gevoerd met levende insecten. De meelwormen en wasmotrupsen werden eerst beurs geslagen op een tak en dan pas aan het jong gevoerd. De pop was inmiddels in het oude nest weer aan het leggen gegaan en had op 2 februari het tweede ei. Op 14 februari kwamen de eieren uit en er moest erg veel levend voer worden verstrekt. De oudervogels hadden het druk met twee jongen in het nest en een jong dat al uitgevlogen was. Ook deze werden na 5 dagen geringd met 2,7 mm ringen voorzien van ventielslang. Op 23 februari was het eerste jong zelfstandig en verkeerde in prima konditie. De jonge vogel nam erg veel mierenpoppen en fijngesneden appel waarover ik ook Carmix strooide. De twee jongen van de tweede ronde vlogen op 28 februari uit en ook bij deze twee vogels was de snavel normaal en vertoonde geen van de twee een pootafwijking. De Carmix had zijn dienst bewezen en aangetoond dat het wel degelijk noodzakelijk is. De twee jongen werden goed gevoerd door de ouders en waren begin april geheel zelfstandig. Ik besloot om de drie jongen uit te vangen en ze af te

zonderen van de oudervogels om deze hun welverdiende rust te gunnen. Op 20 juni ontdekte ik een vrijstaand nest vervaardigd van cocosvezel en gedroogd blad in de *Ficus benjaminii*. Op 22 juni lag het eerste ei in het nest gevolgd door de tweede op 23 juni. Na dertien dagen broeden, op 5 juli, komen de eieren uit. Ik verstrekte hetzelfde menu als bij de voorgaande nesten, natuurlijk weer voorzien van Carmix. De jonge vogels groeiden zo hard dat ze na 6 dagen al niet meer met 2,7 mm ringen geringd konden worden. Ik moest noodgedwongen 2,9 mm ringen gebruiken. Na 14 dagen, op 18 juni vlogen de twee jongen uit en ze verkeerden in prima konditie, zonder snavel en pootafwijkingen. Als de jonge vogels 6 weken oud zijn, op 16 augustus, zijn ook deze zelfstandig. De rui was voor de jongen geen probleem, ze duurt ongeveer 4 weken. De jongen zijn na de rui niet meer van de oudervogels te onderscheiden.

Het legsel.

Het legsel van de zilvergroeengevleete tangara bestaat in de meeste gevallen uit twee eieren en dit is overeenkomstig met bijna alle andere tangarasoorten. Ook valt op dat bij een legsel van twee eieren er meestal een man en een pop geboren worden.

Analyse Carmix.

Grondstoffen: Ontsloten granen, plantaardige oliën, zuivelproducten, geïnactiveerde gedroogde gist, vitamines, mineralen en sporenelementen.

Gemiddelde analyse:

Ruw eiwit 18,5%, ruw vet 10,5%, ruwe celstof 0,5%, as 30% vocht 5,5% en overige koolhydraten 35%.

Vitamines per kg.

(toegevoegde gehalten.)

Vit.A	275.000 iE.
Vit.D3	45.000 iE.
Vit.E	500 mg.

Vit.C	1.000 mg.
Vit.B1	200 mg.
Vit.B2	200 mg.
D.pantotheenzuur	650 mg.
Nicotinezuur	725 mg.
Biotine	5 mg.
Vit.B12	0,4 mg.
Folium zuur	22 mg.
Medanion	100 mg.
Choline	5.550 mg.

Mineralen en sporenelementen.

Calcium	115 gr.
Fosfor	3,5 mg.
Magnesium	5,5 gr.
Natrium	1,6 gr.
Kalium	8,0 gr.
Yzer	375 mg.
Koper	150 mg.
Zink	780 mg.
Mangaan	980 mg.
Cobalt	8,5 mg.
Jodium	45 mg.

Literatuur:

Tanagers: door Olesen, Norgaard E. (1973)
The Tanagers: door Isler ML + Pr. (1987)
Fruchtenfresser und Blütenbesucher door Baars W. (1986)

Onderschriften litho's

- 1) Zilvergroeengevleete tangara (TdB)
- 2) Druppeltangara (T.guttata) (HB)
- 3) Meelwormen (JB)
- 4) Buffalowormen (JB)
- 5) Wasmottlarven (JB)
- 6) 2 eieren
- 7) 6 dagen oud
- 8) 11 dagen oud

Praktische kweek van grasparkieten

Tekst: H. Oosterhout
Foto's: J. Blasman

Ervaringen en vragen.

Natuurlijk gedrag van grasparkieten.

Het leven van grasparkieten in de vrije natuur in Australië wordt meestal niet erg uitvoerig beschreven. Toch zou een gedetailleerde beschrijving ons wellicht een beter begrip kunnen brengen van het gedrag van onze vogels in kooi en/of volière en misschien bij kunnen dragen aan een kweek met optimale resultaten. Een zoektocht in verschillende bibliotheken naar recente publicaties had beperkt resultaat. Ook de nieuwere handboeken zijn zelden gedetailleerd, vaak onvolledig of zelfs achterhaald door latere waarnemingen. Wetenschappelijke artikelen zijn schaars en verspreid over gespecialiseerde tijdschriften. De wat oudere weergave van Immelmann (1965) en vooral het uitgebreide onderzoek van Wyndham (1980) geven samen een vrij volledig beeld van het dagelijks doen en laten van de vogels.

Het dagelijks leven.

De echte vroege vogels onder de lezers kennen ongetwijfeld het ochtendconcert vóór en vlak na zonsopgang in bos, weide en stad, en ook een zonsondergang kan aanleiding zijn tot romantische omschrijvingen. Grasparkieten in de vrije natuur nemen aan beiden deel met eigen zonne-rituelen.

De dag begint voor de vogels op zijn vroegst 30 minuten voor zonsopgang; het wordt minder donker en de vogels ontwaken. Ze strijken de veren glad, roepen zachtjes en bewegen zich wat door de bomen waarin ze sliepen. Bij het opkomen van de zon, om 6 uur, wordt de slaapplek verlaten. Slechts zelden gebeurt dat vroeger dan 10 minuten vóór of later dan 13 minuten na zonsopgang. Soms vliegen de parkieten uit in één grote zwerm, soms in een groot aantal kleinere zwermen, die snel achter elkaar op de vleugels gaan. Binnen 6 minuten zijn de bomen verlaten en voor de toeschouwer is het alsof de lucht ineens vervuld is van tijpende vogels. Van de slaapplekken vliegen ze naar

de uitgestrekte en open voedselgebieden, die soms vlakbij, maar vaak ook enkele kilometers verderop liggen. De magen zijn gevuld na ongeveer een uur fourageren en dit is dan de hoofdmaaltijd van de dag. De rest van de dag trekken de vogels zich terug van de open vlakke en houden zich op in bomen, bij voorkeur in de nabijheid van water. Daar wordt de tijd doorgebracht met veren poetsen, zachtjes roepen en vooral rusten. Hier speelt zich ook het verdere sociale leven af, waaronder het hof maken, het paren en het zoeken naar een geschikt nest. Meestal wordt in de loop van de dag nog enkele keren naar voedsel gezocht. Alleen op zeer hete dagen, d.w.z. dagen met temperaturen van 40 - 45 °C, wordt er 's morgens en 's middags een drinkvlucht ondernomen in plaats van een zoektocht naar voedsel. Op normale dagen drinken de vogels slechts te hooi en te gras wat water. Als de ergste warmte voorbij is volgt om 5 uur 's middags nog een wat uitgebreidere maaltijd, die overigens veel minder tijd in beslag neemt dan de ochtendmaaltijd.

Tegen zonsondergang om 6 uur, ontstaan er duidelijke voorbereidingen voor het opzoeken van de slaapplekken. Na de avondvoeding zoeken grasparkieten een vrijhangende tak, vaak in een dode boom en poetsen zich op. Als de laatste zonnestralen de takken bereiken, vliegen alle vogels gelijktijdig op, onder luid geschreeuw. Ze vliegen rond in kleine zwermen, schijnbaar chaotisch bewe-

gend, om tenslotte in één grote zwerm naar de slaapplek te vliegen. Een deel van de groep vindt direct een goed plaatsje, anderen blijven nog wat heen en weer vliegen tussen de bomen of scharrelen wat rond tussen de takken en zwermen dan weer uit naar een andere slaapplek. Dit alles wordt vaak onderbroken voor een snelle hap op de grond. Dit 'bed-uurtje' begint zo'n 15 minuten vóór zonsondergang en duurt tot ongeveer 15 minuten erna. Dan wordt het stiller en na maximaal 21 minuten heerst er in de bomen de volledige rust van de slaap. Het is dan volkomen donker. Uit dit verslag van hun dagelijks leven blijkt wel, dat grasparkieten echte groepsdieren zijn. Alleen in de broedtijd en bij het groot brengen van de jongen leven de vogels meer individueel. De pop blijft dan op het nest en de man zoekt het voedsel; later gaan beide ouders samen op zoek naar geschikt voer. Al snel zijn de jonge vogels zelfstandig en mengen ze zich in de zwerm. Zo'n zwerm kan zeer gevarieerd zijn in samenstelling en wisselt ook steeds. Er komen bijv. groepen voor van poppen, van mannen en jongen, van uitsluitend jonge vogels, van voedsel zoekende mannen. Een grote zwerm bestaat doorgaans uit een los verband van vele honderden vogels en de kleine zwermen bevatten aantallen tussen 20 en 100. In de lucht wordt schijnbaar ongeordend gevlogen in een bepaalde richting totdat een kleine groep zich afsplitst, naar de kop van de zwerm vliegt en het geheel van richting doet veranderen. Dit patroon speelt zich ook af als enkele grote zwermen zich samenvoegen tot één massa van duizenden vogels die samen op zoek gaan naar zaden. Voor hun onderling contact staan de vogels slechts acht klankgroepen ter beschikking, wat kennelijk voldoende is om in grote groepen in goede harmonie met elkaar om te gaan.

Wat een verschil tussen het gedrag in het wild in Australië en het opgelegde gedrag in kooi en volière bij ons. Hier kan het vogelleven worden samengevat in:

Heen en weer vliegen in de broedkooi van zitstok naar zitstok; van zitstok naar voerplaats en daarna naar het nest en dat in eindeloze herhaling. In de volières gaat het al wat beter, al is het niet praktisch de vogels levende struiken aan te bieden. Door de beperkte ruimte zijn de hobby-vogels duidelijk luidruchtiger dan hun wilde soortgenoten. Overigens lijken mijn vogels geen duidelijke spanning van dit gekooide leven te ondergaan. Het zijn zeker geen vogels die na twee keer heen en weer vliegen van vermoeidheid op hun stok neerzigen en van agressiviteit in kooien of volières heb ik nauwelijks iets gemerkt. Waarom zouden ze ook, als er gezorgd wordt voor ruim voldoende eten, bescherming, enz. en er met het kweekprogramma gewaakt wordt voor overbevolking. Maar misschien is mijn stam wel erg vredelievend.

Het jaarlijks levenspatroon.

In ons klimaat zijn we in het algemeen gewend aan een jaarlijkse regelmaat in het leven van de vogels om ons heen. In het voorjaar zijn er de eieren en de jonge vogels, daarna komt de rui en tenslotte volgt het overwinteren, hier of ergens ver weg. De grasparkiet moet gerekend worden tot de nomadisch levende vogels (dwz. dat ze op ongeregelde tijdstippen, en vaak, verhuizen op zoek naar voldoende voedsel) en leeft in de tropen en sub-tropen waar de jaargetijdenwisselingen veel minder duidelijk zijn. De vraag mag dan ook gesteld worden of een dergelijk regelmatig jaarcyclus als bij ons, ook geldt voor de grasparkieten in het wild. Verder is dezelfde vraag interessant voor de vogel in zijn gecultiveerde vorm, zoals wij hem van onze hobby kennen en die zo geheel anders leeft, qua klimaat en qua leefomstandigheden.

In de jaren 1960-1980 werd in Australië veel onderzoek gedaan naar de redenen waarom grasparkieten in bepaalde gebieden tot broeden overgingen. Ook wilde men weten waar de vogels heen trokken als ze de bekende broedplaatsen verlieten. Bij het onderzoek in het veld werden onder andere de invloed van licht, regen,

temperatuur, voeding en rui nagegaan.

a. Licht en broeden.

Bij een groot aantal vogelsoorten speelt de lichtduur of daglengte een rol bij het op gang komen van de vruchtbaarheid. In Australië is er een verschil aanwezig tussen de minimum daglengte van de verschillende gebieden waar de grasparkieten bijkomen, wisselend van minimaal 10 tot minimaal 11 uur. Er zijn aanwijzingen dat er geen invloed is van de totale lichtduur op de produktie van mannelijke zaadcellen; wel hebben de poppen een minimale daglengte nodig van 12 uur vóór zij overgaan tot het leggen van eieren. Overigens treden er zulke grote verschillen op in de broedneigingen bij vogels op dezelfde plaats in opeenvolgende jaren, dat er naast het licht ook andere factoren een rol moeten spelen bij het nestelen en broeden.

b. Regen en broeden.

Een belangrijk gegeven is de aanwezigheid van regen of water in het algemeen. We zien dat de vogels in het wild zich bij voorkeur ophouden in gebieden aan een waterstroom. Regen zorgt samen met voldoende hoge temperatuur, voor het kiemen en ontwikkelen van zaadhoudende gewassen. De parkiet in de vrije natuur

broedt echter vaak in gebieden waar geen verband bestaat tussen regenval en geschikt voedsel. Ondanks veel onderzoek heeft men dan ook geen verband aan kunnen tonen tussen broeden en regenval.

c. Water en broeden.

Ook de aanwezigheid van water lijkt geen oorzaak of noodzaak te zijn voor het broeden, noch in de vrije natuur, noch in de hobbykweek. Wel is er voldoende water nodig voor een voorspoedige ontwikkeling van de jonge vogels in het nest. Gebrek aan water beperkt de nesten tot kleine aantallen levende vogels.

d. Temperatuur en broeden.

In tegenstelling tot de ontwikkeling bij de volièrevogels, vermindert bij parkieten in het wild de omvang van de geslachtsorganen drastisch na het broeden, omdat er geen jongen meer te verzorgen zijn en de voedselvoorraad in het veld duidelijk is vermindert. Geconstateerd werd dat deze organen zich weer gaan ontwikkelen boven een nog niet exact bekende temperatuur. Gedacht moet worden aan temperaturen van gemiddeld 10-15°C, dwz. overdag ca. 18°C en nachttemperaturen van ca. 5°C of lager. Het is waarschijnlijk dat deze minimumtemperatuur beïnvloedt wordt door het aanbod aan water en

voedsel. Echter, speciale voedselvoorwaarden (bijv. de aanwezigheid van kiemend zaad of jong groen) waardoor de vogels tot broeden overgaan werden nooit vastgesteld. Temperatuur speelt dus een rol in die zin, dat er een drempel gelegd wordt voor het produceren van eieren. Geconstateerd werd verder dat er grofweg een halfjaarlijkse periode is, waarin de genitaliën een eerste aanzet tot ontwikkeling te zien geven. Doorgaans zijn de overige levensomstandigheden zodanig dat ze zich meestal slechts éénmaal per jaar volledig ontwikkelen.

e. Voeding en broeden.

De keuze voor de plaats van het nest blijkt bij parkieten in het wild bepaald te worden door de hoeveelheid en verteerbaarheid van het voedselaanbod, in samenhang met de energie die nodig is om aan voedsel te komen. De vogels voeden zich uitsluitend met graszaden en ganzevoet/melde. Vrijwel alle zaden die ze eten zijn droog en uitgerijpt; ze worden gepeld en heel ingeslikt. Groene zaden en grit worden zelden in het maag-darmstelsel aangetroffen. Hoewel elke vogel van alle zaadsoorten eet, blijkt er per individu wel voorkeur te bestaan voor een bepaalde zaadsoort. Opvallend is dat de vogels in het wild geen verhoogde vetopname uit hun voedselreserve vertonen, noch tijdens het broeden, noch tijdens langere trektochten. De hoeveelheid lichaamsvet blijkt vrij constant te zijn gedurende het gehele jaar. Uit de omstandigheid dat volièrevogels wat betreft hun geslachtsorganen bij voortduring in het pre-broedstadium verkeren, mag aangenomen worden dat de voeding een zeer grote rol speelt bij het broeden. Hoe de voedselwaarde en de start van de verschillende levenscyclussen precies samenhangen, is tot op heden nauwelijks onderzocht.

f. Rui en broeden.

Tussen de rui en het broeden kon geen duidelijk verband worden vastgesteld, en evenmin kon er voor de rui een bepaalde cyclus worden waargenomen. Een geringe tot matige rui trad op tijdens het broeden en

vrijwel het hele jaar werden er ruide vogels aangetroffen.

Conclusies naar aanleiding van dit soort onderzoeken kunnen van belang voor de hobbykweek zijn, nl.:

- licht, water en temperatuur ondersteunen hoogstens de neiging tot broeden, maar zijn elk voor zich geen directe oorzaak van broedgedrag.
- Regenval is slechts een indirecte aanleiding voor het vinden van

dreigt, dan zullen de vogels in bijvoorbeeld een noordelijk gebied verder naar het zuiden trekken in steeds groter wordende zwermen. Daarbij bekommeren ze zich niet meer om eieren of kroost in een eventueel nest. Per trekdag kunnen de vogels maximaal zo'n 100 km ver gaan, nl. de afstand die ze met hun voedselreserve kunnen overbruggen. In dat zuiden is het dan wat koeler, er is nog wat plantengroei, en uiteindelijk zullen ze terecht komen op een plaats waar weer eten in overvloed is en waar het ook verder redelijk goed vertoeven is. Raakt ook hier het voedsel op dan volgt al voedselzoekend de weg terug, uiteindelijk naar het oorspronkelijk gebied.

Als we de tot nu toe bekende gegevens zeer ruim hanteren, dan kan een jaarlijks patroon als volgt worden omschreven:

- Broeden in februari-maart bij een temp. van 20-25°C
- Nomadisch trekken van april t/m aug., temp. rond 15°C
- Versterkte rui en aanzet broeden in sept.-okt. bij ca 20°C
- Nomadisch trekken, de weg terug in nov., dec. jan. bij ca 30°C.

een geschikte broedplaats, en is zeker geen directe aanleiding voor broedgedrag.

- Grasparkieten broeden slechts in een zeer voedselrijke omgeving met een variatie aan gras- en onkruidzaden.
- Er bestaat een halfjaarlijkse periode van vruchtbaarheid, die niet vanzelfsprekend leidt tot nestvorming, of broeden.

Uit alles blijkt dat de vogels voortdurend op zoek zijn naar gebieden waar niet alleen voldoende zaden zijn, maar ook de overige levensomstandigheden als temperatuur, vochtigheid, bescherming, enz. gunstig zijn. Ze zullen tot broeden overgaan op een plaats waar voedsel in grote overmaat aanwezig is en waar bovendien voldoende nestplaatsen naar hun keus aanwezig zijn. Als na, of zelfs tijdens, de broedperiode een voedseltekort of andere rarigheid

Voor de praktische kweek in onze streken is de jaarcyclus van de volwassen parkiet, vanwege goede voeding en verzorging, meer bepaald door de tentoonstellingsagenda dan door natuurlijke gedragsveranderingen. Zo is het duidelijk dat het een bij een natuurlijk gedrag aansluitende richtlijn is om het opkooien van de vogels niet van enkele mooie dagen te laten afhangen bij buitenkweek. De conditie van de vogels is belangrijker dan de temperatuur.

Het jaarpatroon voor de hobbyvogels kan omschreven worden als:

- broeden in de eerste vijf maanden (winter/voorjaar)
- opgroeien in de zomer
- hoofdruï in de herfst

voedsel

De

Succesvolle kweek met Breedstaartparadijs weduwen

Wij wensen bij het begin van dit artikel de nadruk te leggen op het feit dat deze mooie weduwen zelden in gevangenschap zijn te vinden. Waarom? Omdat het broedparasieten zijn en zij leggen hun eieren in de nesten van andere vogels. Maar dit gaat niet helemaal op. Vrijwel elke weduwsoort is voor zijn voortplanting op één enkele prachtvinksoort gespecialiseerd. De weduwvogels komen voor in de steppen en savannen van het zwarte werelddeel, van de zuidrand van de Sahara helemaal tot Kaap de Goede Hoop.

Aan de plaats Ouidah, een klein dorp van de Dahomey in Westelijk Afrika, hebben zij hun wetenschappelijke naam (*Vidua*, geslacht *Vidua* van Cuvier) alsmede hun Nederlandse, Duitse, Engelse, Franse en Italiaanse naam te danken. (resp. weduwvogels, witwen, widowbirds or whydahs, veuves, vedove). De weduwvogels behoren tot de familie *Ploceidae*, de weervogels. Wij willen volstaan met u erop te wijzen dat wij onderscheid moeten maken tussen widavogels en weduwvogels. De eersten plegen geen broedparasitisme, de tweede groep wel. De Afrikaanse weduwvogels is het gelukt om door een speciale aanpassing, nl. door een omvor-

ming van de nakomelingschap, tot bijna niet te onderscheiden evenbeelden van de nestjongen van hun respectievelijke gastvogels te komen. Vrijwel elke weduwsoort is op één enkele prachtvinksoort gespecialiseerd en voor de *Vidua orientalis*, de Van Heuglin of Breedstaartparadijsweduwe, is dat een *Pytiliasoort* de Wiener astrilde. De eerste kweekresultaten werden in 1955 in Engeland behaald met *Vidua paradisaea* (Linnaeus) of Paradijsweduwe (Mevr.T.Lloyd), in 1959 in Zweden met *Vidua macroura* (Pallas) of Dominicanerweduwe (M.A.Vought) en in Nederland met *Vidua fischeri* (Reichenow) of fischersweduwe

(J.Wigmore). Zie Onze Vogels 1979, pag.440. Hiermee wil ik de ervaringen van mijn vriend Benedetti op papier zetten met betrekking tot de eerste eigen kweek met de Breedstaartparadijsweduwe, met Japanse meeuwen in plaats van Wiener astrilden als pleegouders. Het begon allemaal in januari 1988 en hij geeft het volgende verslag: Wij waren op bezoek bij een vogelliefhebber in Florence (Italië), die in het bezit was van deze fraaie weduwe. Wij vonden het schitterende vogels, vonden het beslist zonde dat deze vogels weer in de handel zouden terechtkomen en besloten een koppel over te nemen. Bij de aankoop was reeds duidelijk

het verschil tussen man en pop te zien. Beide vogels waren volledig op kleur en zeer levendig. Nadat wij een koppeltje hadden gekocht, plaatsten wij ze voor de aanpassingsperiode in een broedkooi van 60 bij 50 bij 50 cm. Het voedsel van de breedstaarten en de weduwen in het algemeen, bestaat vrijwel uitsluitend uit een uit kleine zaden bestaand droog zaadmengsel, trosgierst en gekiemde zaden. In de natuur, als de jongen pas geboren zijn, worden ze door de waardvogels uitsluitend gevoerd met kleine weekhuidige insecten. Het voedsel wordt in de vorm van voorverteerde brij door de oudervogels in de snauveltjes van de jongen opgebraakt. Toch, in gevangenschap, is dat vooral een kwestie van opvoeding van de pleegouders. De liefhebber zal zich de moeite moeten getroosten om zijn Japanse meeuwen aan te

leren insecten/eivoer te accepteren met als toevoeging platgedrukte meelwormen, homogeen stof van vlees en melk, veel kalk en gebroken eierschalen, mineralen en vitaminen, wat vogelmuur en halfrijpe graszaden. In december werden de breedstaarten gehuisvest in een beplante binnenvolière met een geschilderde achterwand voorstellend de savannen en wat losse natuurlijke takken, samen met vier kanariepoppen. De man was toen in de rui. De totale oppervlakte van de voliëre is ongeveer 100x40 cm bij 150 cm hoogte. Voor de verlichting gebruiken wij True Lite lampen die 14 uren per dag branden, aangesloten op een diminstallatie en tijd klok. De schemerverlichting die na die 14 uur wordt ingeschakeld, wordt verkregen door gloeilampen. De temperatuur in de vogelkamer moet tijdens het broedseizoen tussen de

20°C 's nachts en 24°C of hoger, overdag liggen. Deze temperatuurverschillen zijn levensnoodzakelijk voor de jongen. Op 5 februari 1989 begonnen de kanariepoppen in een kleine korf een nest te bouwen met lange afstandscontrole van de breedstaartpop. Het gedrag van de breedstaart in voortplanting, is enigszins te vergelijken met die van de vlinders. Het baltsgedrag van de man is echter opmerkelijk en sterk geritualiseerd. Ze prefereren als baltsplaats het midden in de langsrichting en frontaal voor de pop. De staart is breed uitgewaaid en dit is specifiek tijdens de balts. (Malte Anderson, Göteborg 1980). De staart wordt vervolgens naar de pop toe gedraaid en naar beneden gebogen. Daarna buigt de man zijn kop links en rechts. Is het popje bereid tot een paring, dan maakt ze dit duidelijk door met haar lichaam, de vleugels en de staart te trillen. Tijdens het broeden door een kanariepop, werd in de namiddag het eerste ei van de breedstaartpop in hetzelfde nest gelegd, maar de volgende dag was het ei spoorloos verdwenen, absoluut niet meer te vinden. De breedstaartpoppen zijn sterker dan men denken zou. En - wat misschien nog belangrijker is - ze zijn in gevangenschap ook snel in het leggen van hun eitjes. Tenslotte op 25 februari, waren drie eitjes door de breedstaartpop gelegd. Ook nu weer, na het leggen van het tweede ei, hebben wij ze aan de Japanse meeuwen toevertrouwd. Na ongeveer 14 dagen hielden wij opnieuw nestcontrole en er lag één klein zwartglanzend vogeltje in het nest en nog twee eieren die zoals later bleek, onbevruucht waren. De jonge vogel (het was een mannetje) is voornamelijk met meelwormen en eivoer grootgebracht. Hij lijkt zeer veel op de ouder breedstaartpop. Het jong groeide gestaag samen met een jong van de Japanse meeuwen en werd op 20 maart 1989 geringd. Na 18 dagen was hij zelfstandig. Alles samen hadden wij in dat seizoen van onze breedstaartparadijsweduwe vier eieren en één jong. Een uitdaging

voor de echte liefhebbers om het ook eens te proberen! Aan het eind van dit artikel, aan de Heer Benedetti uit Florence (Italië) onze gelukwensen want de verdienste en de eer van deze overwinnende uitdaging komt hem toe.

Appendix

Voornamelijk naar Jürgen Nicolai, Max Planck Instituut van Seewiesen de volgende opmerkingen: De Afrikaanse weduwvogels bouwen zelf geen nest, maar parasiteren andere vogels, net als onze koekoek, echter met dit verschil dat de jongen in pais en vree opgroeien met de pleegouders oftewel de waardvogels. Wij noemen deze manier van voortplanting "broedparasitisme" en vinden buiten het bekende voorbeeld van onze inheemse koekoek bij een aantal andere, voornamelijk tropische koekoekachtigen, bij de Afrikaanse honingspeurders (*Indicatoridae*), de Zuidamerikaanse zwartkopspeurder *Heteronetta atricapilla* (Merrem), de Oropendola's (*Icteridae*) en tenslotte bij twee onderfamilies van de Afrikaanse weervogels (*Ploceidae*).

Literatuur

Nicolai J., "Der Brutparasitismus als ethologisches Problem. Prägungsphänomene als Faktoren der rassen- und Artbildung". "Z.Tierpsychol." Vol. 21, 129-204, 1964.

Stolk A., "Koekoek". Onze Vogels." Vol.52, 148-155, 1990.

Stolk A., "Oropendola's". "Onze Vogels." Vol. 52, 546-547, 1991.

ESVE levert BRINSEA broedmachines

TOPKWALITEIT MET
5 JAAR GARANTIE

OCTAGON 20

- de revolutionaire broedmachine
- geschikt voor praktisch alle eieren
- capaciteit 24 kippeneieren
- u kunt dankzij transparante kap alles zien
- met ingebouwde ventilator
- met elektronische thermostaat
- ulterst compact en gemakkelijk te reinigen

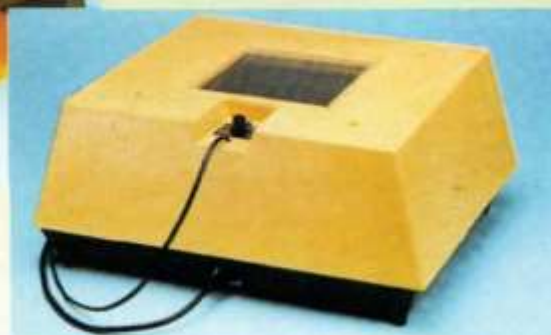
AANBIEDING:

Semi-automatisch van f 299,- voor f 289,-
Vol-automatisch van f 499,- voor f 429,-

POLYHATCH

- de automatische broedmachine
- veilige automatische eierwending - regelbaar naar eiergrootte
- capaciteit 42 kippeneieren - geschikt voor eieren van de meeste vogelsoorten
- accurate en betrouwbare elektronische temperatuurcontrole
- natuurlijke convectie zorgt voor ideale vochtigheidsgraad en gasuitwisseling
- groot observatievenster van dubbel glas
- stevige geïsoleerde kast van polyurethaan - makkelijk schoon te maken

AANBIEDING: Van f 749,- voor f 679,-

Vraag geheel
vrijblijvend
onze
documentatie.

ACHTER 'T HOF 31
4741 TM HOEVEN
TEL. 01659-4488

BEZOEK NA TELEFONISCHE AFSpraak

NIEUW!!! voor zelfbouwers ECO-kit f 109,95

- * elektronische thermostaat
- * thermometer

- * verwarmingselementen
- * accessoires

Van Eco-kit geen
documentatie!

De lachduif en zijn mutaties

De lachduif zien we de laatste jaren steeds meer op onze tentoonstellingen. Buiten de wildvorm, witte en creme ino's zien we ook steeds meer verschillende kleurslagen van deze. Dit is o.a. de aanleiding geweest voor de T.C. van de N.B.v.V. om voor deze duiven ook standardeisen te maken. Ze worden dit jaar uitgegeven en zijn zeker voor elke duivenkweker belangrijk om aan te schaffen.

Over de lachduif, die sinds 1984 weer terug op het vraagprogramma staat, zijn de meningen of ze nu wel of niet bij onze bond thuishoren nogal verdeeld. Zelf ben ik van mening, mede door de vele mutaties dat ze wel bij ons thuishoren. Een ander aspect van deze duiven is belangrijk om te noemen, namelijk dat het uitstekende pleegouders zijn voor andere gelijkwaardige soorten. Nu wil ik niet het pleegouderschap gaan promoten, maar om ons duivenbestand voor de toekomst veilig te stellen is het gebruik van lachduiven bij slechte resultaten van zeldzame soorten zeker aan te raden. De druk die op ons wordt gelegd door verschillende instanties om import te beperken of in het ergste geval maar helemaal te verbieden wordt steeds groter. Hetzelfde lot is in 1960 de Aus-

tralische soorten ondergaan en die zijn mede dankzij de Japanse meeuwen als pleegouders, voor ons behouden gebleven. Zo kan de lachduif bij vele soorten het predikaat redder in de nood opleveren. Na het "veilig" stellen van de soort(en) kunnen of moeten we dan wel weer natuurbroed toepassen. Het zou een vernedering voor deze duivensoort zijn om voor al het goede wat er mee is gedaan en men er nog mee gaat doen, ze niet meer te vragen! Met **Streptopelia risoria**, is zoals al vermeld gemakkelijk te broeden. Ze stellen geen hoge eisen qua ruimte en verzorging. Het beste is wel om de lachduif paarsgevijs in ruime broedhokken, van minimaal 60x60x60 cm, te plaatsen. Als nestgelegenheid is een duivenbroedschaaf of een houten bakje van gelijkwaardige grootte voldoende. Het

nestmateriaal wat we gebruiken is stro, hooi of tabakstengels. Dit laatste heeft als bijwerking dat het luis verjaagt of voorkomt in de nestbakken, dit door de geur! De lachduif legt zoals de meeste duivensoorten, twee witte eieren die door beide ouders 17 dagen bebroed worden. Ook het voeren van de jongen wordt door beide ouders gedaan. Als hoofdvoedsel voor deze duiven is er bij de zaadhandelaar speciaal tortelduivenvoer verkrijgbaar, daarnaast regelmatig een "snoepbakje" met tropisch, kanarie- of parkietenzaad, wat brood en tijdens de kweek dagelijks, in rust wekelijks, een portie eivoer. Daarnaast dagelijks vers drinkwater en regelmatig een badgelegenheid. Dit zijn de enige eisen die de lachduif stelt om met succes bij u te mogen vertoeven. De duif dankt zijn naam aan het lach-

De lachduif en zijn n

2

3

geluid wat de doffer maakt wanneer hij bij een duivin neerstrijkt, voordat hij begint te koeren. De lachduif wordt ook regelmatig als **tortelduif** betiteld, dit is echter een hele andere soort duif zoals foto 1 laat zien. De tortelduif (*Streptopelia turtur turtur*) die een zomergast is in ons land, is iets kleiner dan de lachduif en veel contrastrijker van kleur en tekening. Vooral de vleugeltekening en de gepareelde nekband is opvallend bij de soort, die echter beschermd is en dus niet als kooivogel gehouden mag worden. Ook de Turkse tortel (*Streptopelia decaocto decaocto*) die in ons land een standvogel is, lijkt uiterlijk veel op de wildvorm perzikkop. De Turkse tortel is qua formaat iets groter dan de lachduif en mist de paarse kop/borstkleur (foto 2). Een duidelijk verschil is wel de buikkleur en onderstaarttekening. De buikkleur en onderstaartveren zijn bij de Turkse tortel loodgrijs, en zijn bij de lachduif (creme) wit, ook de onderstaarttekening is verschillend. De buitenste staartpennen, een lachduif bezit twaalf staartpennen, zijn bij de Turkse tortel zwart aan de smalle zijde van de schacht en dat loopt ongeveer 2 cm door tot boven de bloktekening aan de onderzijde van de staart. Bij de lachduif is de buitenste pen aan de smalle zijde wit. Bij de bastaarden van deze soorten is er altijd nog grijs waarneembaar rond de aars en de smalle zijde van de buitenpen laat gedeeltelijk nog zwart zien. Er is met nadruk over de buitenpen gesproken omdat de tweede pen

U wordt vriendelijk verzocht deze bijlage uit uw maandblad te verwijderen en goed te bewaren.

RINGEN 1993

Kweeknummer

Elk afdelings- of verspreid lid heeft een eigen kweeknummer dat uit vier posities bestaat, te weten twee letters en twee cijfers of een letter en drie cijfers of een cijfer en drie letters. Dat kweeknummer staat vermeld in de ledenlijst waarvan elke afdelingssecretaris er tweemaal per jaar een ontvangt; dat kweeknummer staat ook vermeld op de lidmaatschapskaart zoals die via de afdelingen eens per jaar aan de leden worden beschikbaar gesteld; alsook vermeld op de eerste regel op het adres etiket dat geplakt zit op de wikkel om dit maandblad.

Personen die lid zijn van meerdere afdelingen mogen toch maar één kweeknummer hebben en zij mogen slechts via één afdeling ringen bestellen. Bij overtreding hiervan kan uitsluiting van deelname aan tentoonstellingen voor een bepaalde periode het gevolg zijn.

Kweeknummers worden uitsluitend door het bondsbureau toegekend en geregistreerd.

Wie kan er ringen bestellen

De in artikel 18 van het Reglement voor de Tentoonstellingen genoemde bondsringen en verenigingsringen, worden uitsluitend geleverd door de NBvV. Deze ringen zijn voorzien van het merk **nb** plus jaartal. Dit merk is gedeponeerd en derhalve beschermd; mag niet door derden worden gevoerd. Afdelings- en verspreide leden kunnen de ringen bestellen op de wijze zoals in deze bijlage verder wordt aangegeven. De afdelingsleden uitsluitend via de ringencommissaris van zijn of haar afdeling; de verspreide leden rechtstreeks bij het bondsbureau.

Abonnees krijgen geen kweeknummer toegekend, kunnen ook geen ringen bestellen. Dat is alleen voorbehouden aan bovenbedoelde leden.

De eerste bestelling

Vanaf begin juni tot 15 september kan elk lid tegen gereduceerde prijs ringen bestellen, wij noemen dat de eerste bestelling.

De vroege kwekers, ook wel 'warmkwekers' genoemd, hebben reeds in januari hun ringen nodig. Om daaraan te kunnen voldoen dienen zij hun eerste bestelling zo snel mogelijk na de verschijning van deze editie van het maandblad, door middel van het betreffende volledig ingevulde bestelformuliertje en met gelijktijdige betaling van het verschuldigde bedrag, af te geven aan de ringencommissaris van de afdeling. Deze bestelling moet **ruim vóór 1 juli** a.s. in het bezit van de ringencommissaris zijn.

De overige kwekers, die pas eind februari/begin maart met de kweek beginnen en op z'n vroegst pas in maart de ringen nodig hebben, dienen hun bestelling op gelijke wijze, dus met gebruikmaking van het volledig ingevulde bestelformuliertje en gelijktijdige betaling van het verschuldigde bedrag, aan hun ringencommissaris op te geven. Zij hebben daar evenwel de tijd voor tot **15 september**.

Wij verzoeken u met klem om u strikt aan de op u van toepassing zijnde vorengenoemde datum te houden zodat we een zo goed mogelijke spreiding van de eerstebestellingen verkrijgen. Immers, het heeft weinig zin als een kweker reeds in januari ringen ontvangt die hij pas in maart nodig heeft. Gebeurt dat op ruime schaal dan komen wel de ringenafleveringen voor de vroege kwekers in het geding en daar is niemand mee gebaat. Meewerken aan een goede spreiding betekent dat elk lid over de ringen kan beschikken op het moment dat ze inderdaad nodig zijn.

Nabestellingen

Voor nabestellen van ringen is in deze bijlage eveneens een bestelformuliertje opgenomen. Voor ringen die na 15 september aan de ringencommissaris worden besteld, geldt de verhoogde prijs behalve voor hen die pas na 15 september lid zijn geworden.

Minima en prijzen

2 t/m 2.9 mm minimaal 25 ringen per maat ook bij eventuele nabestellingen.

Prijs: Besteld voor 15 september 25 ct per ring; besteld na 15 september 30 ct per ring.

3.2 t/m 12 mm, minimaal 10 ringen per maat ook bij eventuele nabestellingen.

Prijs: Besteld voor 15 september 30 ct per ring; besteld na 15 september 35 ct per ring.

De te bestellen aantallen naar boven afronden op 5 of 0, dus 25, 30, 35 c.q. 15, 20, 25 etc....

De ringencommissaris

zal er voor zorg dragen dat uw bestellingen op tijd op het bondsbureau binnenkomen. Op tijd wil in dit verband zeggen dat de bestellingen voor de vroege kwekers vóór 1 juli en de bestellingen voor de overige kwekers vóór 1 oktober binnen zijn inclusief de betaling daarover. **Op het bondsbureau worden de bestellingen afgewerkt op volgorde van binnenkomst en betaling.**

Afleveringen ringen

De ringen voor de vroege kwekers, besteld ruim vóór 1 juli, zullen omstreeks kerstmis aan de ringencommissaris worden afgeleverd.

De ringen voor de overige kwekers, besteld vóór 15 september, volgen daarna vanaf eind januari/begin februari, in elk geval vóór begin maart.

Foute ringen

Indien zich bij de aflevering foute ringen bevinden, dienen deze via de ringencommissaris en vergezeld van het zogenaamde foutenformuliertje aan het bondsbureau te worden geretourneerd waarna met spoed verbeterde ringen zullen worden afgeleverd.

ssel

De

mutaties

De lachduif en zijn mutaties

4

bij de lachduif wel zwart laat zien aan de smalle zijde van de schacht. Voor kenmerkend verschil, zie foto 3.

De wildvorm lachduif is wat de kleur aangaat vele jaren verwaarloosd. Door het wel/niet vragen op het vraagprogramma is er niet kleurge-richt gekweekt. In de praktijk wordt de wildvorm perzikkop vaak als wildvorm over alle lachduiven betiteld. Een goede wildvorm moet warm egaal kaneelekleurig zijn met iets grijze waas op rug en vleugeldek. Bij vele wildvormen is de lichaamskleur te licht. Dit komt door inkweek van wit of de ino, waaruit jongen komen die veel te licht van kleur zijn. (Foto 4). Ook te grauwe wildvormen komen voor en dit is door inkweek van de wildvorm perzikkop. Een goede wildvorm bezit een kleur zoals op foto 5 is afgebeeld. Let er wel op dat de duiven voorzien zijn van een mooie ronde kop. Een platte kop is een veel voorkomende fout evenals een onderbroken nekbands. De zwarte nekbands is omgeven door een smalle witte band, die aan de bovenzijde iets breder is dan de onderzijde. Ook een duidelijke witte keel-vlek is een veel voorkomende kleur-fout die alleen door selectie eruit is te kweken.

5

Bruin. De bruine mutant van de lachduif lijkt uiterlijk veel op de wildvorm. De lichaamskleur is nog dieper door het missen van de grijze waas. Kenmerkend verschil is de bruine nekbands en de bruine onderstaarttekening. Deze kleurslag zien we bijna

nooit op onze t.t.'s.

Roodbruin. Bij de roodbruine mutant is het eumelanine verdwenen zodat de tekening in de onderstaart en nekband vervalt en wit is. De roodbruine heeft dan ook een witte nekband en ook de vleugelpennen zijn wit (foto 6). De roodbruine moet egaal roodbruin van kleur zijn zonder witte veervelden. Dit laatste komt wel eens voor ter hoogte van de stuit. Ook de vleugelpennen die wit moeten zijn tonen vooral bij de jonge duiven nogal een iets "rode" aanslag. Ook bij deze kleurslag komt de "witte" keel-vlek regelmatig voor zoals bij de wildvorm is omschreven. De kop moet egaal van kleur zijn. Vaak zien we dat deze vlekkerig van kleur is door een te hoge concentratie phaeomelanine.

**Tekst: Jan de Nijs
Foto: Ton de Bruijn.**

6

Onderschriften:

- 1) Tortelduif, *Streptopelia turtur*
- 2) Turkse tortel, *Streptopelia decaocto*

- 3) Wildvorm perzikkop en Turkse tortel
- 4) Wildvorm, te licht van kleur
- 5) Wildvorm
- 6) Roodbruin

VAN KEULEN KOOIEN

Van Keulen heeft een uniek kooienprogramma voor de liefhebber en de handel: • Broedkooien • Verkoopkooien • Ziekenkooien • Vluchtkooien.

Ook Volièrebouw • Broedmachines • Vogel-posters. Uitgebreide informatie staat in de gratis folder die u bij ons kunt aanvragen.

**VAN
KEULEN**

Van Keulen Kooien
van den Bergsweg 18,
7442 CK Nijverdal.
Telefoon 05486-12452

Perikelen rond Vogelwet 1936; Lobby contra Hobby en de aansprakelijkheid van het Ministerie van Landbouw.

De Hoge Raad draagt in belangrijke mate bij tot de rechtsvorming in Nederland; ze toetst o.a. de wet aan het recht. Zo heeft de Hoge Raad op 3 juli 1969 bevestigd dat zelfgekweekte goudvinken dienen te worden gerekend tot pluimvee en dus niet vallen onder de beschermde vogels in de zin van de vogelwet. De natuurbeschermingslobby bleek er toen als de kippen bij want reeds op 9 februari 1970 deden zij Koningin Juliana onder aanbeveling van Godes heilige bescherming een ontwerp aanbieden aan de tweede kamer tot wijziging van artikel 1 sub 2 van de Vogelwet. Het pluimveeartikel werd dus geschrapt. Wat de goden heilig beschermden werd nadien snel duidelijk toen dat de krachten werkzaam op het ministerie de Canarische eilanden bij Europa zouden gaan rekenen zodat de duizenden eigenaars van kanaries massaal in overtreding bleken. Het ministerie ontging dit niet, dus voegden ze het woordje 'tamme' toe aan de "Europese" beschermde kanarie. Het pluimveeartikel kwam zo via de achterdeur terug, maar in plaats van recht was er toen sprake van een gunst. Nog zotter bleek een in 1988 door het ministerie uitgegeven lijst van 'in Europa in het wild levende soorten'. Hierop prijken o.a. de rode tangara (5 maal in Europa op een en dezelfde plek waargenomen), de indigovink en nog tachtig andere exoten. Dit bleek de wijze te zijn waarop het ministerie gevolg gaf aan de Europese richtlijn uit 1979 en waarvoor Nederland juist daaraan voorafgaand wegens het niet aanpassen van de nationale wet was veroordeeld. Welke truc haalde het ministerie uit? Men probeerde te ontsnappen aan een onderdeel van de richtlijn (79/409/cee) die luidt: "De gedomesticeerde vormen worden NIET door de richtlijn gedekt. Deze vormen zijn onderworpen aan andere wetgeving". Wat die andere wetgeving inhoudt heeft het ministerie nooit bekend gemaakt. Rond februari van dit jaar werd Nederland tenslotte voor de

tweede maal veroordeeld door het Europese Hof wegens het niet werken van de richtlijn uit 1979 in de nationale wetgeving. Opmerking verdient het feit dat juist voorafgaand aan die tweede veroordeling Nederland door het Europese Hof van Justitie op de vingers werd getikt in een individueel geval waarbij artikel 7 (het onder zich hebben van beschermde soorten) van de vogelwet in strijd werd geacht met het EEG-verdrag (vrij verkeer van goederen.) **Het Europese hof stelde vast dat Nederland geen zwaardere bescherming in haar nationale wetten mag vastleggen dan geldend in het land waar de vogelsoort voorkomt. Dit alleen indien een bepaalde soort in Nederland niet voorkomt.**

Een andere probleem is; wanneer komt een vogel in Europa en/of Nederland in het wild voor? Het is gebleken dat indien er onduidelijkheid hierover is dat het ministerie bereid is een belanghebbende 'getuige-deskundige', n.l. de opsteller van de lijst van soorten die onder de vogelwet vallen op te laten treden (lijst v.a. 1988). Zo'n top-ambtenaar draait er dan zijn hand niet voor om te verklaren dat uit zijn wetenschap een bepaalde soort een maal per jaar gemiddeld v.a. 1950 in Europa is waargenomen, zelfs al spreekt de wetenschappelijke literatuur dit tegen.

Een ander probleem is het begrip Europa waar de vogelwet van uit gaat. Onlangs werd door de Hoge Raad niet ingegaan op dit onderdeel. De kantonrechter sprak toen iemand vrij daar niet duidelijk is tot waar in het oosten Europa reikt. Het ministerie van landbouw, bij monde van minister Gabor, deed tijdens de opening van Vogel '92 nog een uitspraak die onmogelijk houdbaar is. Feitelijk kon hij alleen zeggen: "Volgens mijn ambtenaren zullen geen nieuwe soorten gehouden mogen worden, hoewel ik dit betwijfel gezien de uitspraken van het Europese Hof van Justitie". De minister is namelijk verantwoordelijk

voor de gedragingen van de ambtenaren.

Zo snel als in 1970 de wet veranderd werd ten gunste van de natuurbeschermingslobby, zo langzaam gaat de aanpassing van de nationale wet aan de richtlijn (1979) van een bovennationaal lichaam als dit in het na-deel van die lobby uitwerkt.

Het is nu wel duidelijk dat wat betreft artikel 7 van de vogelwet het ministerie zich niets gelegen heeft laten liggen aan EEG-richtlijn, wetgeving (EEG-verdrag) of veroordelingen (Europees Hof van Justitie). De ambtenaren hebben zich gedragen alsof Nederland een soort Albanie is, een land dat een leer in praktijk bracht die nog Roomser is dan de paus en dan ook buiten de internationale gemeenschap stond. Wat de ambtenaren nalieten is aan te merken als een bestuurlijke puinhoop, waarbij ze de ambtelijke regels, door trucs proberen te doen naleven; bluf en indrukwekkend AID-optreden (de speciale inlichtingen-dienst). Een voorbeeld van deze bluf is de lijst van beschermde vogels van het ministerie, geproduceerd in 1988; zogenaamd om uitvoering te geven aan de richtlijn waardoor het houden (art. 7 vogelwet) van een flink aantal exoten (minder dan 1 maal per jaar gemiddeld waargenomen) onder de strafbepalingen van de vogelwet werden gebracht (N.B. buiten het parlement om, zodat het ministerie zelfs de grondwet aan de laars lapt). Kortom degenen die een rode tangara uit Zuid Amerika, of een indigovink uit Midden Amerika in zijn volière houdt en niet kan bewijzen dat deze werd aangekocht voor 1988 kan worden veroordeeld o.g.v. de vogelwet, ondanks dat de zogenaamde aanpassing van de Nederlandse wet aan de richtlijn niet in het staatsblad werd gepubliceerd.

Concluderend kan dus gezegd worden dat sedert 1957 het ministerie ten onrechte een flink aantal soorten

uit de handen van de Nederlandse kweker heeft gehouden, soorten die buiten, dan wel binnen Europa voorkomen, doch niet in Nederland en die in beide gevallen in verschillende Europese landen legaal gekweekt konden en kunnen worden en dus in Nederland ingevoerd hadden kunnen worden sinds 1957. (Uiteraard alleen vogelsoorten die niet onder de CITES-bepalingen vallen). De Nederlandse kweker heeft dan ook een flinke achterstand in te halen op

de andere Europese collega's. Een ieder is vrij uit andere EEG lidstaten te importeren vogelsoorten die niet in Nederland voorkomen en terplaatse legaal gevangen, ingevoerd of gekweekt zijn. Enkele voorbeelden; de flamingo, dwerggans, roodhalsgans, halsbandfrancolijn, purperkoet, steppenkiviet, alle zandhoenders, palm-tortel, citroenkwikstaart, maskerklauwier, steenheggemus, rotslijsters, goudlijster, azuurmees, witkopgors, zwartkopgors, steenortolaan, dwerg-

gors, blauwe vink, woestijnvink, rood-voorhoofdkanarie, roodmus, grote roodmus, witband kruisbek, haak-bek, woestijnmus, sneeuwvink, rose spreeuw en alpenkauw.

De mozambiquesijs een ideaal soort voor beginners

De tijd dat nieuwe liefhebbers met Japanse meeuwtjes, zilver- of loodbekjes begonnen, is reeds lang achterhaald. Toch wel jammer, want het hoort er gewoon bij zo'n eerste fase waarin ervaring wordt opgedaan en van daar de hobby verder uitbouwend. Toch is een van de eenvoudige soorten, het Mozambiquesijsje, altijd in de belangstelling gebleven, zij het dat velen ze als aanvulling voor een gemengde collectie nemen. Dit in verband met de aantrekkelijke zang, welke overigens alleen door de man ten gehore wordt gebracht, net zoals bij de kanarie. In goede conditie toont de man een mooie heider gele lichaamskleur met leuke kop- en vleugeltekening. Het popje is, mits volwassen, te onderscheiden door de wat matte kleur en de zgn. stiptekening op borst en in de hals, hetgeen veel weg heeft van een kralenketting. Het zijn vrij goede broedvogels met één nadeel, meestal wordt er in de herfst- of wintermaanden aan nestbouw gedaan. Het komvormige nestje is van fijne materialen gebouwd. De voorkeur als kraamkamer geeft deze soort aan een trillekastje. Het voordeel van zo'n open nestje is, dat men na enkele dagen in een oogopslag het legsel kan schouwen. Vooral een wat meer ervaren liefhebber ziet dan, zonder de eitjes in de hand te nemen, aan de

wat donker en glanzend wordende kleur dat het legsel bevrucht is. De oudervogels zullen deze handeling op afstand gade slaan en na enkele ogenblikken weer voorbeeldig verder gaan met broeden. Als de ongeveer 4 eitjes na 13 dagen uitkomen, geeft dat bijna nooit problemen. Wel is het zeker aan te bevelen om eivoer en groen te verstrekken. Vooral op dat laatste zijn ze verzot, hetgeen trouwens voor alle cinisoorten geldt. Door hun goede eigenschappen waardoor ze in een gemengde volière zijn te houden, mits er zich geen kanaries of edelzangers in bevinden, zijn mozambiquesijsjes ook zeer wel bereid om in een broedkooi tot voortplanting te komen. Deze ruimte moet dan ongeveer 80 à 100 cm lang zijn, 50 cm diep en 50 cm hoog. Het voordeel is dan, dat er ook in de wintermaanden mee gekweekt kan worden. Voor een paar tientjes heeft U ze al, een koppel van deze aardige en beweeglijke vogeltjes. Ik kan ze U aanbevelen.

Piet Buljman

Zilverbekjes

Tekst: Jos van Valkenburg
Foto's: Ton de Bruijn en P.v.d.Hooven

Inleiding.

Het zilverbekje behoort tot een der vogelsoorten welke veelvuldig door de liefhebbers gefokt en tentoongesteld worden. Het is een vogeltje wat met enige zorg vrij eenvoudig is te fokken. Een goede huisvesting en verzorging is evenals bij alle andere soorten vogels van levensbelang. Het zilverbekje is niet veeleisend. Gehouden in een ruime broedkooi met daarin een nestkastje, dagelijks voer en water, kan vaak al voldoende zijn om een nageslacht te garanderen. Zo eenvoudig liggen de zaken echter niet. Het zilverbekje is een gestandaardiseerde vogel welke gebracht op een tentoonstelling aan strenge eisen moet voldoen. De standaard-eisen, uitgebracht door de NBvV, geven weer hoe het ideale zilverbekje eruit dient te zien.

Het eens zo eenvoudige vogeltje stelt ons nu voor grote problemen. Dit eenvoudige vogeltje heeft een aantal mutaties ondergaan hetgeen binnen onze liefhebberij niet ongewoon is, zie de mutaties bij de Gouldamadines, zebrovinken, etc. Bij ons eenvoudige zilverbekje liggen de problemen meer in de naamgeving van de mutaties als in de aard en verschijningsvorm van de mutaties.

Voeding.

De voeding van het zilverbekje bestaat uit een goed gemengd tropisch zaad waarin Japanse miliet niet mag

ontbreken. Daarnaast onkruidzaden, trosgiest en natuurlijk grit en scherpe maagkiezel moeten dagelijks versprekt worden. Tevens dient dagelijks vers bad- en drinkwater verstrekt te worden. In de fokperiode zal een goed opfokvoer (eivoer) aangeboden moeten worden. Denk eraan dat overdaad schaad. Teveel eivoer zal verzuren en schade veroorzaken aan onze vogels. Groenvoer zal wel opgenomen worden maar is bij verstrekking van een goed opfokvoer niet noodzakelijk. Indien er teveel groenvoer wordt opgenomen lopen we de kans dat de jonge vogels te dunne ontlasting krijgen waardoor natte nesten ontstaan.

Geslachtsonderscheid.

Uiterlijk is er geen verschil tussen het mannetje en het popje. Het mannetje

2

3

brengt een zachte, wel aangename, zang voort hetgeen hij veelvuldig zal laten horen indien er popjes in de buurt zijn.

Huisvesting.

Zilverbekjes stellen niet zoveel eisen aan hun huisvesting. Toch is het raadzaam voor voldoende ruimte te zorgen. Buiten het fokseizoen is het raadzaam de mannetjes en de popjes te scheiden. Dit om vroegtijdige paarvorming te voorkomen. Dit is noodzakelijk indien u een gerichte fok met meerdere koppeltjes zilverbekjes na wilt streven. U moet ervan uitgaan dat er niet meer dan 25 zilverbekjes

gehuisvest mochten worden in een ruimte van 1 m³. Integengesteld tot andere soorten is dit vrij veel maar zilverbekjes zijn verdraagzaam dus kunnen er vrij veel exemplaren bij elkaar geplaatst worden. Omdat zilverbekjes zo verdraagzaam zijn is het beter geen andere soorten erbij te huisvesten, dit om de rust te waarborgen. De zitstokken hebben een middellijn van 1 cm. Daarnaast is het zinvol wat natuurlijke takken in de vluchtjes te plaatsen. Voeder en drinkplaatsen mogen niet onder de zitplaatsen geplaatst worden, dit om vervuiling te voorkomen.

De fokperiode.

Zilverbekjes broeden zowel in volières als in broedkooien. Voor de gerichte fok is het raadzaam in broedkooien te fokken waarbij wij als fokker zelf het koppel samenstellen. Dit wordt mogelijk gemaakt doordat we de mannetjes en de popjes in de rustperiode gescheiden houden. De minimale afmeting van een broedkooi zijn 40 cm breed, 35 cm hoog en 30 cm diep. Het nestkastje moet een minimale afmeting hebben van 10x10x10 cm binnenwerks. Het beste zijn de hallopen tropennestkastjes waarvan uitsluitend de voorkant half open is. In het nest brengen we een ruw nest aan van een plukje hooi. Voor de afwerking verstrekken we kokosvezel (geknipt op een lengte van 10 cm). We plaatsen eerst het mannetje in de broedkooi en voegen een dag later het popje erbij. Als alles goed gaat zal binnen een paar dagen het nest gereed zijn en zal na ongeveer een week het eerste eitje gelegd worden. Indien na 14 dagen er nog geen eitjes zijn moeten we ons afvragen of er geen twee mannetjes bij elkaar geplaatst zijn. Het legsel zal bestaan uit ongeveer 4 tot 7 eitjes welke ongeveer dertien dagen bebroed worden gerekend vanaf het derde eitje. Vanaf de 8e dag na het leggen van het eerste ei kunt u zien of de eitjes zijn bevrucht. Bevruchte eitjes zijn op dat tijdstip donker van kleur. Onbevruchte eitjes zijn licht van kleur en doorzichtig. Indien de jonge zilverbekjes geboren worden dient u wat eivoer te verstrekken. We beginnen de eerste dag met een theelepeltje en voeren het geleidelijk op naar behoefte. Te veel eivoer zal verzuren en is schadelijk voor de jonge vogeltjes. Als de jonge zilverbekjes vijf dagen oud zijn gaan we proberen ze te ringen. De geadviseerde ringmaat is 2,3 mm. Bij forse zilverbekjes mag gerust 2,5 mm gebruikt worden. Gelet dient wel te worden dat de ring niet afgeschoven kan worden indien de vogel volwassen is. Pas op met ringen van zilverbekjes. De pootjes van jonge zilverbekjes zijn erg zacht en teer. Daarom is het raadzaam vroegtijdig de jonge vogels te ringen daarbij opgelet dat

4

de ring niet te makkelijk weer eraf gaat. Op een leeftijd van ongeveer drie weken verlaten de jonge zilverbekjes het nest maar keren hierop regelmatig terug. Bij het verlaten van het nest biedt u een schoon nestkastje aan met alleen een door u gemaakt ruw nest van een plukje hooi. Tevens dient dan kokosvezel versprekt te worden zodat de ouders een nieuw nest kunnen maken. Op een leeftijd van ongeveer vijf weken zijn de jonge zilverbekjes zelfstandig en dienen bij de ouders verwijderd te worden. Het beste plaatsen we de jonge zilverbekjes dan in een TT kooi en laten ze hierin een week doorbrengen. Daarna brengen we ze voor twee weken over naar een ruime kooi om ze vervolgens in een grotere vlucht uit te laten groeien.

Kleurslagen.

Wildvorm. (foto 1. rechtse vogel en foto 2.)

De meest gefokte kleurslag is de wildvorm. Bij de fok moet worden gelet op een goed formaat en model (hetgeen voor alle kleurslagen geldt). De kleur moet warm roodbruin zijn op een grijze ondergrond. Belangrijk bij zilverbekjes is de flanktekening welke regelmatig gestreept is vanaf de vleugelbocht tot boven de pootjes. De roodbruine dwarsstreepjes bevinden zich op een crème ondergrond.

Donkerbruin. (foto 1. tweede van rechts en foto 3.)

Het donkerbruine zilverbekje is geheel gelijk aan de wildvorm met dien verstande dat op het onderlijf vanaf de kin tot aan de anaalstreek de kleur

donkerbruin dient te zijn. Dit wordt veroorzaakt door een toename van melanisatie van borst en buikbevedering. Vaak begint de donkerbruine buikkleur ter hoogte van de vleugelbochten en is de borst als die van de wildvorm. Gestreefd moet echter worden naar een geheel donkerbruin onderlijf. De flanktekening zal niet zo sprekend zijn als de wildvorm omdat de ondergrond donkerbruin is. De tekening op de flanken moet wel zichtbaar zijn. De donkerbruine kleurslag

vererft autosomaal en recessief t.o.v. de wildvorm. Een donkerbruine gepaard aan een wildvorm geeft 100% wildvorm split voor donkerbruin. Een donkerbruine gepaard aan een wildvorm split voor donkerbruin geeft 50% donkerbruine en 50% wildvorm split voor donkerbruin zowel mannen als poppen. Donkerbruin x donkerbruin geeft 100% donkerbruin.

Isabel. (foto 4.)

De kleurslag welke we isabel noemen is vrij recent opgetreden. Eigenlijk heeft deze mutatie vanaf het begin een foutieve benaming meegekregen. De mutatie zorgt voor een zwakere oxydatie en structuurverandering van het zwarte eumelanine waardoor bruin eumelanine wordt gevormd. Deze mutatie is bij tal van andere soorten reeds opgetreden. We denken hierbij aan de bruine kanarie, bruine zebra vink, bruine spitsstaar-tamidine en de cinnamon grasparriet en roseicollie. Bij al deze voornoemde soorten vererft deze mutatie ge-

5

slachtsgebonden en recessief t.o.v. de wildvorm. Ook bij het zilverbekje is dit het geval. Paren we een isabel zilverbekje man aan een wildvorm popje dan zijn de jonge mannetjes hieruit geboren wildvorm split voor isabel en de jonge popjes isabel. Paren we een wildvorm mannetje aan een isabel popje dan zijn de jonge mannetjes wildvorm split voor isabel en de jonge popjes wildvorm. De wildvorm popjes kunnen niet split zijn voor isabel omdat bij geslachtsgebonden verervende mutaties de popjes maar een x chromosoom bezitten welke de factor kan bevatten, het y chromosoom is ledig. Kortom ze bezitten de factoren van hun vader welke wildvorm was. Paren we een wildvorm mannetje split voor isabel aan een isabel popje dan zijn de uitkomsten: 25% isabel mannen, 25% wildvorm mannen split voor isabel, 25% isabel poppen en 25% wildvorm poppen. Paren we isabel x isabel dan zijn de uitkomsten 100% isabel. Tenslotte is er nog een laatste mogelijkheid namelijk een wildvorm man split voor isabel gepaard aan een wildvorm pop. Uit deze paring kunnen we verwachten: 25% wildvorm mannen split voor isabel, 25% wildvorm mannen, 25% isabel poppen en 25% wildvorm poppen. Deze laatste paring is echter niet aan te bevelen omdat er allen wildvorm mannetjes geboren worden waarvan de helft split is voor isabel. Dit is uiterlijk niet waar te nemen. Willen we de eenheid van benamingen van kleurslagen bij vogels nastreven dan zou het isabel zilverbekje geen isabel genoemd moeten worden maar bruin of cinnamon zilverbekje. We komen dan echter in de problemen met de volgende te behandelen kleurslag.

Donkerbruine isabel. (foto 1. tweede van links en foto 5.)

Het donkerbruine isabel zilverbekje is een mutatiecombinatie van donkerbruin en isabel. Deze combinatie is verkregen door een isabel mannetje te paren aan een donkerbruine. Hieruit werd verkregen wildvorm mannetjes split voor isabel en donkerbruin de popjes waren isabel voor donker-

6

bruin. De jongen onderling gepaard geeft een kans van 1 op de 8 jongen welke donkerbruine isabellen zijn. Dit kunnen zowel popjes als mannetjes zijn.

Wit. (foto 1. linkse vogel)

Het witte zilverbekje kennen we al enkele jaren. De mutatie veroorzaakt het geheel of bijna geheel verdringen van melaninen in de bevedering. De melanine in de oogiris is echter aanwezig gebleven zodat we mogen spreken van een leucistische vorm. Vaak zien we in de bevedering nog wat melanisatie hetgeen we aanslag noemen. We streven echter naar een geheel witte vogel. Gelet moet worden bij de fok van witte zilverbekjes op de bevedering. Vaak zien we te dunne bevedering aan de wangen en vleugelbochten. De paring wit x wit is uitsluitend mogelijk met vogels welke vol bevedering zijn. Deze mutatie vererft autosomaal en recessief t.o.v. de wildvorm. Paren we een witte aan een wildvorm dan zijn de uitkomsten 100% wildvorm split voor wit. Paren we wit x wit is 100% wit. Paren we wildvorm split voor wit aan wit zijn de nakomelingen 50% wildvorm split voor wit en 50% wit. Het paren van wildvorm split voor wit x wildvorm of wildvorm split voor wit is niet aan te bevelen omdat de wildvorm nakomelingen mogelijk split voor wit zijn. Dit is uiterlijk niet waarneembaar.

Te verwachten mutaties.

Door het veelvuldig en gericht fokken van zilverbekjes is het te verwachten dat er meerdere mutaties zullen optreden. Bonte zilverbekjes zijn reeds eerder gefokt maar zien we nauwelijks op de TT. Het bontpatroon zal zeer symmetrisch moeten zijn om resultaten op de TT te behalen. Onderstaand wil ik dan ook voorzichtig enige verwachtingen uitspreken.

Pastel.

De pastelmутatie komt bijna in alle gedomesticeerde vogels voor. Bij de pastelmутatie wordt alle melanine (zowel eumelanine als phaeomelanine) voor ongeveer 50% gereduceerd. Pastel zal met alle nu bekende muta-

ties te combineren zijn. We kunnen daarom naast de wildvormpastel verwachten: **donkerbruinpastel, isabelpastel en donkerbruine isabelpastel.**

Roodbruin.

Door het nagenoeg wegvallen van het zwarte eumelanine zal een roodbruine kunnen ontstaan. Of de kleur van deze roodbruine te vergelijken zal zijn met de kleur van een roodbruine Japanse meeuw is niet zeker. Waarschijnlijk zal de concentratie roodbruine phaeomelanine minder zijn als die bij de Japanse meeuw. De kleur van een roodbruin zilverbekje zal dan waarschijnlijk wat valser zijn. Ook de roodbruine mutatie zal te combineren zijn met alle nu voorkomende mutaties maar ook met de nog te verwachten mutaties.

Grijs.

Door het nagenoeg wegvallen van het roodbruine phaeomelanine zal er een grijze kunnen ontstaan. Te verwachten is dat ook deze mutatie gecombineerd kan worden met alle andere mutaties.

Albino.

Door het volledig wegvallen van alle melaninen (zowel eu- als phaeomelanine) uit de bevedering maar ook uit de huidskleur en ogen kan albino ontstaan. Deze zullen een smetteloos verpakje bezitten met het rode ogen. De snavel en pootjes zijn hoornkleurig. Tevens kunnen er ook ino's (cremeino's) ontstaan. Hierbij zal of het eumelanine of het phaeomelanine volledig weggevalen zijn. De kleur zal dan crème zijn al dan niet met een rose waas. De ogen zullen rood zijn, de pootjes en de snavel hoornkleurig.

Tenslotte.

Gezien de huidige ontwikkelingen moeten we ons bezinnen of de kleurbenamingen aan alle eisen voldoen. Een eenduidige naamgeving van mutaties moet nagestreefd worden. De isabelmutatie is in werkelijkheid de bruine en zal m.i. bruin genoemd dienen te worden. Het probleem is ech-

ter de combinatievorm van donkerbruin en isabel. Deze zal dan **donkerbruin-bruine** genoemd moeten worden. Naast de huidige naamgeving van de isabel moeten we ons dan ook afvragen of de benaming donkerbruin juist is gekozen voor de mutatie welke alleen het onderlijf donkerbruin doet zijn. Voorzichtig wil ik dan ook een voorzet doen tot verandering van de kleurbenamingen:

In plaats van **donkerbruin:**
donkerbult
In plaats van **isabel:**
bruin
In plaats van **donkerbruine isabel:**
bruine donkerbult

Let wel dat dit een voorstel is en niet een daadwerkelijke naamsaanpassing. U als liefhebber bent in de gelegenheid hierover voorstellen te doen met inachtneming van de eenduidigheid van naamgevingen van nieuwe kleurslagen.

Onderschriften foto's

- 1) In diverse kleuren
- 2) Wildvorm
- 3) Donkerbruin
- 4) Isabel
- 5) Donkerbruin isabel
- 6) Wildvorm en donkerbult

KALENDER 1992

De zwarte Dwergbaardvogel

Tot het geslacht *Pogoniulus* behoren tien soorten, waarvan de Zwartkop-dwergbaardvogel (*Pogoniulus bilineatus*) fraai op het kalenderblad is afgebeeld. De Engelse benaming is Golden-rumped Tinker Barbet (goudstuit tinkerbaardvogel) en in Zuid Afrika noemt men hem Swartkop tinker. De naam "tinker" danken ze aan de karakteristieke roep, die bij de diverse Dwergbaardvogels nogal verschilt. Soms is de roep laag, bijvoorbeeld "kjoek-joe-kjoek", of "toep-toep-toep", dan weer helder als een belletje. De monotone serie wordt per minuut wel 120 tot 140 keer herhaald en dan gedurende meerdere minuten. De snelheid wordt wel eens vergeleken met een hamer, die op het aambeeld wordt geslagen. Veelal zit de vogel zo hoog mogelijk in een boom en laat dan vandaar zijn "getink" horen. Vaak blijft hij dan uren achtereen op dezelfde plek. Tot hij het op zijn heupen krijgt en naarstig gaat speuren naar voedsel tussen het gebladerte. Deze eterij bestaat uit allerlei vruchten en bessen, maar ook insecten worden alerminst versmaad. Moet hij van de ene tak naar de andere vliegen, dan gebeurt dit in een rechte lijn, dus zonder wendingen of zwenkingen. Het nest bestaat uit een gehakte holte in verrot hout. Gewoonlijk bevindt het zich niet ver boven de grond, ofschoon sommige uitzonderingen deze regel bevestigen. Er worden twee tot vier eieren gelegd, die wit van kleur zijn. Bij de meeste holbroeders zijn de eieren wit of althans licht getint. Zij behoeven immers niet gecamoufleerd te zijn voor eventuele predatoren. Tevens bieden zij het voordeel aan de broedende vogels, als deze het hol binnenkomt, dat hij de lichte eieren in het donker ziet en ze dus niet stuk trapt. Deze kleine baardvogels bereiken een lengte van circa 11 tot 12 cm. De naam Baardvogel danken ze aan de borstelachtige veertjes, die rond de massieve snab staan. Bij sommige soorten zijn dit ware "knevels", bij andere daarentegen zijn ze nauwelijks te zien.

Meindert de Jong.

VOGELHANDEL EN MA

De afgelopen periode is er veel negatieve publiciteit geweest over de handel van vogels. Het gaat hierbij om de vangpraktijken in de landen van herkomst en de sterfte onder gevangen vogels. Ook kan hierbij de publiciteit worden genoemd rond de diefstal van de ooevaars, ten behoeve van de illegale "vogelhandel". Publicaties over de markt in Barneveld hebben de pers gehaald en het einde is nog niet in zicht. Door mij wordt onderschreven dat er tal van wantoestanden zijn waartegen maatregelen moeten worden genomen. In mijn ogen moet iedereen die zich vogelliefhebber noemt, ageren tegen praktijken waarvan vogels de dupe worden.

Voor mensen van buiten de vogelliefhebberij is er een directe link tussen deze verwerpelijke, deels illegale, handel en het hebben/houden van vogels in het algemeen. Deze conclusie is uitermate pijnlijk voor de echte vogelliefhebber. Helaas zit er in de redenering een zekere logica waar we niet omheen kunnen.

Het ligt op de weg van verenigingen en bonden van vogelliefhebbers om stelling te nemen tegen wantoestanden en om op te komen voor de belangen van vogels in het algemeen. Het lijkt mij uiteindelijk de enige manier om in de toekomst als vogelliefhebber serieus genomen te worden. Voor de beeldvorming van de vogelliefhebberij als geheel is het uiterst merkwaardig dat onnodige sterfte bij importen van vogels en andere misstanden alleen in de publiciteit worden gebracht door organisaties die tegen het houden van vogels in gevangenschap zijn. De publiciteit wordt vervolgens gebruikt om het houden van vogels in een kwaad daglicht te plaatsen. De vogelliefhebberij wordt op deze manier voortdurend in een verdedigende positie gedwongen. Onder invloed van de publieke opinie en de invloed van "derden" kan de vogelliefhebberij in de toekomst geconfronteerd worden met allerlei maatregelen. Het is niet on-

denkbaar dat getracht zal worden om bijvoorbeeld vogelmarkten in zijn geheel te verbieden.

Vanaf 1987 is in Meppel door de organisatie van de vogelmarkt een marktcontrole ingesteld in het belang van de vogels. Ook in Zwolle wordt deze controle al weer enkele jaren uitgevoerd. Er zijn een aantal richtlijnen opgesteld waar liefhebbers aan moeten voldoen. Deze richtlijnen hebben betrekking op de gezondheid, de huisvesting en de verzorging. Deze activiteiten worden door een deel van de liefhebbers/handelaren niet in dank afgenomen. Elke markt opnieuw zijn er discussies en menen "liefhebbers" dat wij niet weten waar we over praten en alleen maar lastig zijn. Ondergetekende mag dan regelmatig aanhoren geen verstand van vogels te hebben als gesteld wordt dat er water en i.l.g. fruit beschikbaar moet zijn. De stelling dat parkieten best een periode zonder water kunnen, heeft niets te maken met de problematiek waar het feitelijk om gaat. Spijtig genoeg moet worden geconstateerd dat een aantal liefhebbers kortzichtig is en geen rekening wenst te houden met datgene waar het om gaat. Liefhebbers/handelaren moeten er vanuit gaan dat er ook mensen van buiten de vogelliefhebberij op de markten komen kijken. Dit

MARKTCONTROLE TER DISCUSSIE

kunnen mensen zijn die domweg een individuele vogel willen kopen maar ook mensen die wel eens willen zien hoe het er op een vogelmarkt aan toe gaat. Verder kunnen mensen van de pers markten bezoeken om hier verslag van te doen. In dit rijtje past ook degene die met een kritische blik met eigen ogen wil zien wat er allemaal fout gaat en na hierin bevestigd te zijn, deze ervaringen doorspeelt aan bijvoorbeeld de dierenbescherming. Deze "leken" weten niet het verschil tussen een kanarie en een grasparriet maar zien vogels zonder voer en zonder water en met te veel vogels in te kleine vieze kooitjes. De vogelmarkten moeten als visitekaartje fungeren van de vogelliefhebberij als geheel. Los van de discussie of een parkiet een periode zonder water kan, moeten liefhebbers laten zien de verzorging van hun vogels serieus te nemen. Doen liefhebbers dat niet, dan vallen zij voor buitenstaanders

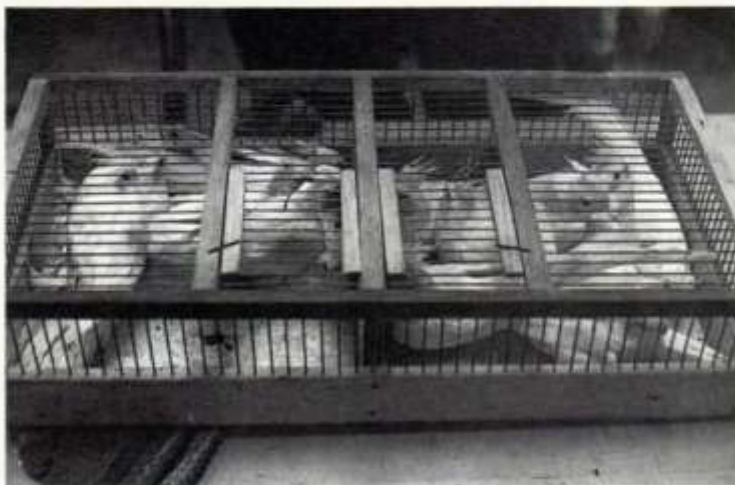
(terecht !?) onder de categorie handelaars die geen oog hebben voor de belangen en het welzijn van de vogels. Hiermee wordt de vogelmarkt niet gediend en wordt de liefhebberij, deels terecht, in discrediet gebracht. Het is opvallend dat een grote groep van de echte handelaars de zaken goed voor elkaar heeft terwijl de zo-

genaamde liefhebber er met de pet naar gooit. Op vogelmarkten moeten liefhebbers/handelaars het niet accepteren dat de buurman de zaken niet voor elkaar heeft. Er dient contact te worden opgenomen met de organisatie van de vogelmarkt zodat er stappen ondernomen kunnen worden.

Bestuurders binnen de vogelliefhebberij moeten zich bezinnen op het beleid t.a.v. de problematiek van de wantoestanden die in verband (kunnen) worden gebracht met het houden (en kweken) van vogels in gevangenschap.

Marktcontrole speelt een positieve rol in de beeldvorming van de vogelmarkt. Marktcontrole is in het belang van de vogelliefhebberij als geheel.

Drs. J. Hooimeijer
Vogeldierenarts

Noot:
In 1985 heeft de NBvV een brochure over het verantwoord organiseren van vogelmarkten uitgegeven. De tekst is thans opgenomen in het bondsvademecum. Zie ook het artikel in *Onze Vogels*, jaargang 1985 pag. 535.

Nuttige wenken bij de kanariekweek

De agaatserie I

Deze serie vogels verschilt t.o.v. de groenen, omdat we hier te maken hebben met een mutant. Bij de agaten is het tussenpigment (het phaeomelanine) **rb+** sterk verdund, of zoals we dat ook wel noemen gereduceerd. We noemen het daarom ook wel de eerste reductiefactor. Dat wil dus niets anders zeggen dan dat het tussenpigment sterk verminderd is. Er is dus veel minder bruin tussen de bestreping en ook deze bestreping is minder dan bij de groenserie. Hierdoor worden de pennen lichter van kleur omdat er minder pigment aanwezig is. Om diezelfde reden zal ook de bijkleur meer naar voren komen waardoor deze bijkleur beter zichtbaar wordt en de vogel een helderder uiterlijk krijgt. De agaten houden wel het volle zwarte bestreppingspatroon (het eumelanine) **z+**. Omdat het phaeomelanine minder is en het bestreppingspatroon nagenoeg gelijk is aan de groenserie geven we als symbool **z+rb+** aan de vogels in de agaatserie. Het verschil zit dus in **rb+** en **rb**. Bij de agaten ontbreekt de **+**. Dat is het grote onderscheid tussen de groene en de agaatserie. Een ander onderscheid tussen de vogels zijn de baardstreepjes die typisch een kenmerk voor alle agaten zijn. Deze baardstreepjes komen we in de andere series, groen, bruin en isabel niet tegen. Vergeleken met de groene hebben de agaten een heel andere verschijningsvorm. Waren de vleugelen, staartpennen bij de groene tot in de toppen doorgekleurd, bij de aga-

ten is dat veel minder het geval. Bij deze vogels zien we een omzoming in de staart- en de vleugelpennen. In de toppen van deze pennen komt minder pigment waardoor ze lichter zijn. Deze omzoming moet echter zo minimaal mogelijk zijn. Vele vogels worden afgekeurd vanwege een grove omzoming. Een andere veelvuldig voorkomende fout is een te bruine aanslag in het rugdek. We zagen dat het bruin sterk gereduceerd moet zijn. Dat houdt dan ook in dat we vogels moeten hebben die geen of minimaal bruin mogen laten zien. Bij de intensieve vogels in deze serie mag zelfs helemaal geen bruin zichtbaar zijn. De intensiefactor en het al of niet aanwezig zijn van de blauwfactor bepaalt de hoeveelheid bruin die nog aanwezig is. Het laatste grote verschil met de groenserie is de kleur van de hoorndelen. Bij de groene moesten de hoorndelen zo zwart mogelijk zijn. Doordat er bij de agaten minder pigment aanwezig is, zal ook de kleur van de hoorndelen minder donker zijn. De agaten hebben dan ook een lichtere, asgrijs kleur van de snavel, de pootjes en de nagels. Zo kunnen we dus stellen dat de agaten de volgende kenmerken moeten bezitten.

- Sterk verminderd tussenpigment, waardoor de bijkleur beter doorkomt.
 - Lichte, minimale omzoming in de pennen.
 - Typische baardstreepjes.
 - Lichtere, asgrijs hoorndelen.
- De agaatsfactor is recessief t.o.v. de

groenfactor. We kunnen dus groene mannen hebben die agaats verervend zijn. Omgekeerd kan dat niet. Deze agaats mannen kunnen wel split zijn voor een mindere factor bijvoorbeeld isabel. Omdat deze factor geslachtsgebonden is, zijn de agaatspoppen voor die eigenschap in ieder geval fokzuiver. Als we naar de symbolen kijken kunnen we zeggen dat **rb+** overheerst (domineert) over **rb**. De factoren **z+rb+** en **z+rb** en de factoren voor de bruine en de isabellen liggen op het geslachtschromosoom **X**. De mannen hebben dat chromosoom dubbel **XX**, terwijl de poppen dat enkel hebben. De poppen hebben naast deze **X** het **Y**-chromosoom. De poppen laten dus altijd de kleur die ze vererven zien. Bij de mannen hoeft dat niet echt geval te zijn. Het kan zijn dat bij een man op de ene **X** de groene factor ligt en op de andere **X** de agaats factor. We hebben dan te maken met een groene man die split is voor agaats. Heel in het algemeen kunnen we dus zeggen dat een man voor een geslachtsgebonden eigenschap split kan zijn. Een pop is altijd fokzuiver voor een geslachtsgebonden eigenschap en ze laat deze ook in het uiterlijk zien. Dit kan voor de aankoop van nieuwe vogels wel eens van pas komen. Aan een pop kun je in zo'n geval zien wat je koopt. Voor een man geldt dat niet. Daar is het een vertrouwenskwesstie met de koper. Hij alleen kan u zeggen of we met een fokzuivere man te maken hebben. Vraag daarom altijd naar het kweekboek als u gepigmenteerde mannen koopt. Dat is vooral van groot belang als u op de hokken nog andere vogels ziet zitten met andere eigenschappen dan tot nu toe besproken. Wanneer we de andere eigenschappen meenemen, moeten we ook bij de poppen rekening houden met split voor een of andere eigenschap. Er zijn nl. ook de niet-geslachtsgebonden factoren en daarvoor kunnen de mannen en de poppen split zijn. Dan is het extra oppassen als u bij gaat kopen. Wij zullen er hier niet verder op ingaan omdat deze materie te ver gaat in dit hoofdstuk. Voor verdere uitleg verwijs ik naar het hoofdstuk over erfelijkheidsleer, waar dit uitgebreid aan bod komt.

Ook in deze keurslag kennen we weer vogels met de gele, witte en oranje bijkleur. Wanneer we over

Nuttige wenken bij de kanariekweek

de gewone agaatspreken hebben we te maken met de schimmelvogel met de zachtgele bijkleur. Het grote probleem bij deze vogels is dat ze vaak hooggeel zijn. Verder is het zo dat de vogels vaak veel te veel bruin laten zien en een te brede omzoring hebben in de pennen. Als we met gewone agaten kweken moeten we daar terdege rekening mee houden. Om die reden moeten we ook nooit een goudagaat paren aan een agaatsprek om goede agaten te krijgen. Dit gebeurt nog maar al te vaak omdat veel kwekers er nog steeds van uitgaan dat we schimmel x intensief moeten kweken. Dat fabeltje moet maar eens de wereld uit geholpen worden. Uit zo'n paring krijgen we schimmelvogels die veel te veel geel bezitten en intensieve vogels die niet volledig intensief zijn en waarbij de bijkleur vaak te zwak en niet helder is. Daarbij komt nog dat de goudagaatsprek vaak de blauwfactor bij zich heeft die we bij de gewone agaatsprek zeker niet moeten hebben. Willen we agaten kweken, iets wat niet veel meer gebeurt, getuige het kleine aantal vogels op onze tentoonstellingen, dan zullen we een andere weg moeten bewandelen. Het beste is **agaat x agaatsprek**.

We letten dan op de volgende punten:

- zo weinig mogelijk bruin
- zo zwak mogelijk geel
- smalle, zwarte bestreping
- juiste kleur van de hoorndelen (grijs/groen)
- duidelijke agaatsprekjes
- goede flankbestreping.

Belangrijk is wel te letten op een goede schimmelverdeling. Het grote probleem is dat de vogels erg zwaar bevederd kunnen worden. Het kan ook wel eens goed zijn een groene pop te gebruiken om het zwarte pigment op te halen. Als we dat doen moeten we weer op een aantal punten letten. We zoeken dan naar een pop die:

- zo weinig mogelijk bruin bij zich heeft
- lichte hoorndelen
- zwak gele bijkleur.

Uit deze paring krijgen we groene mannen die split zijn voor agaatsprek. Of we met die mannen nog iets kunnen doen valt te betwijfelen. De poppen zijn agaatsprek en selectie moet duidelijk maken of we er mee verder kunnen. De standardeisen kunnen u daar bij helpen. Ook een isabel pop kan gebruikt worden bij de agaatsprekweek om bijvoorbeeld een te brede of te grove bestreping terug te brengen. Ook kan een te veel aan bruinbezit verminderd worden, mits de isabel pop niet teveel bruin laat zien, want ook dat kan voorkomen. Bij de gewone agaten en bij de oranjeroedaatsprek schimmel zijn de poppen de tentoonstellingsvogels. De goudagaatsprek is de intensieve vogel. Hiervan moeten we de mannen spelen op de show, omdat de poppen vaak te mat zijn en/of te bruin. De goudagaatsprek moet de hooggele bijkleur bezitten. Voor de rest moet hij voldoen aan de kenmerken die we voor de agaten noemden. Als we goudagaten willen kweken, moeten we weer zoeken naar partners die bij elkaar

passen om deze intensieve vogels te verkrijgen. Ook hier geldt weer dat we het niet direkt moeten zoeken in schimmel x intensief. Het wil niet zeggen dat we daar geen enkele goede vogel uit kunnen fokken. Beter is het een goudagaatsprek vol intensief te paren aan een goudagaatsprek popje dat licht schimmel is en minimaal bruin. Verder dienen we goed op de bestreping in de rug en de flanken te letten. We zouden hier in het algemeen kunnen zeggen dat beide vogels elkaar moeten aanvullen. Wat de een te weinig heeft mag de ander iets te veel hebben. Samen vormen ze dan het juiste beeld. Sommige kwekers gebruiken het liefst een intensief popje. In principe maakt dat niet veel uit of nu de man dan wel de pop intensief is. Wel is het raadzaam na te gaan waar de man en de pop uit gekweekt zijn. Hoe waren hun ouders? Dat moet in de kweekadministratie na te gaan zijn. Zo zal een licht-schimmel man of pop gekweekt uit vrij intensieve ouders beter zijn dan een man of pop gekweekt uit een intensieve x schimmel. Als we vrij intensieve vogels aan elkaar blijven paren moeten we wel op de bevedering blijven letten. Deze mag niet te kort worden. Ook de flankbestreping wil wel eens heel snel verminderen als we intensieve vogels aan elkaar paren. We kunnen dus niet onbepaald door blijven gaan. Vandaar dat wat boven gezegd werd nu weer weerlegd moet worden en dat intensief x schimmel niet altijd fout hoeft te zijn. Dat is het oog van de goede kweker. Dat kan alleen in de praktijk geleerd worden, nooit uit een artikel of een boek. Hier komt experiment en ervaring om de hoek kijken. Ook bij de goudagaten kan het inkweken van goudisabel wel eens voordelen opleveren. We zoeken dan een goudisabel die een voor isabel wat fijne bestreping heeft die echter scherp en helder moet zijn. We verliezen waarschijnlijk wel aan zwart, maar we krijgen bijna zeker een vogel met een voor goudagaatsprek mooie fijne rug- en flankbestreping. De gebruikte goudisabel had voor isabel of goudisabel weinig waarde.

Onderschriften litho's

1) agaatsprek

2) goudagaatsprek

Vogelliefhebbers treedt met uw hobby naar buiten !

De meeste leden van de plaatselijke afdelingen van onze bond houden vogels, natuurlijk ! Onze hobby is er op gericht om van dichtbij van onze vogel te genieten. Het op correcte wijze houden van vogels, deze observeren, er mee kweken, er over lezen, er met elkaar over praten etc. zijn de aspecten van onze mooie hobby of zo u wilt de vogelsport. Het valt mij wel eens op dat vogelhouders niet altijd weten te genieten van de vogels in onze vrije natuur, waar ze toch eigenlijk thuis horen. Soms denk ik ook wel eens, waarom houd ik putters of vinken als deze in of vlakbij mijn tuin broeden. Als ik 's zomers buiten zit te genieten van de vogels in mijn volière, gebeurt het wel eens dat een putter of groenling die buiten mijn volière een nest jonge vogels heeft, reageert op de jonge vogels in mijn volière. De vogels gaan met voer op mijn jonge vogels af. Hoewel er uiteraard een verschil is met de liefhebbers die in de stad wonen en die van het platteland, zijn er voor de plaatselijke vogelverenigingen voldoende mogelijkheden om de vogels buiten de kooien en de volières op te gaan zoeken. Hoewel ons landje steeds dichter bevolkt raakt, zijn er nog genoeg plaatsen waar de ware vogelliefhebber zijn hart kan ophalen. De maanden april, mei en juni zijn bij uitstek de maanden om er op uit te trekken. Probeer eens met de leden een tocht door de weilanden te organiseren. Altijd maar in uw huis, vogelverblijf of schuur betekent dat u heel veel mist. Alleen de weide- en watervogels zijn al een bezienswaardigheid. Het baltsen, het verdedigen van de nesten, het zien van vele soorten jonge vogels is voor de echte vogelliefhebbers een belevenis op zich. Als u bij de bossen woont zijn er weer andere mogelijkheden. De zangvogels, de stootvogels, de klimvogels etc. zijn ook soorten die zich met de verrekijker gemakkelijk laten zien. Een tocht, of dit nu een wandeling is of een fietstocht, leert u niet alleen om van de natuur buiten te gaan houden, maar biedt u ook een stuk gezonde ontspanning. U zult bemerken dat uw liefde voor de vogels nog groter gaat worden. U zult nog meer gaan beseffen dat uw vogels in kooien of andere verblijven verdienen dat zij een uitermate goede verzorging krijgen want de vogels missen een stuk vrijheid dat u alleen kunt compenseren door een optimale verzorging.

Wij als vogelliefhebbers kunnen ons ook zeer verdienen door de vogelliefhebberij naar buiten te brengen, niet alleen met avondjes voor uw leden, maar ook met een stuk service aan de vogelliefhebbers die of uit principe geen vogels willen houden of geen vogels kunnen houden om allerlei redenen, zoals ruimtegebrek, allergie of om financiële redenen.

Hier ligt voor vele verenigingen nog een stuk terrein braak. Als de leden nestkasten maken voor mezen en andere zangvogels of voor uilen en andere roofvogels, zwaluwnesten aanschaffen (voor gierzwaluw en huiszwaluw) dan maakt u een goed stuk propaganda voor uw hobby, zeker als de vereniging zich ook nog bezig houdt met het plaatsen van nestkasten, het bijhouden daarvan, het registreren van de broedresultaten etc. De meeste verenigingen

hebben tegenwoordig wel vutters of gepensioneerde leden die daar wel een gedeelte van hun tijd in willen steken.

Een ander voorbeeld is om in overleg met veehouders en landbouwers de weide- en watervogels te gaan beschermen. Met de huidige veeteeltmethodieken en de intensieve beweiding, het gebruik van steeds geavanceerder mechanische oogstapparatuur, wordt het voor de weidevogels ieder jaar moeilijker om zich voort te planten. De vroege oogsten (inmaakgras) en de jacht die al vrij vroeg begint, zorgen er voor dat de rustgebieden steeds meer worden verstoord. Daar komt nog bij dat het broed- areaal jaarlijks met honderden hectaren kleiner wordt. Ook hier weer een taak voor onze vogelliefhebbers. Blijf toch niet altijd bij uw kanaries, maar doe ook wat voor de vogels buiten de vogelverblijven.

Een derde optie is om de jeugd te gaan bezoeken. Niet alleen om te vragen of zij lid willen worden van de plaatselijke vereniging, maar juist om hen de vogelliefhebberij in de ruimste zin van het woord bij te brengen.

In een vogelvereniging moet de gemiddelde leeftijd geen 40 à 50 jaar zijn, maar 20 à 30, dan bent u goed bezig. U weet toch dat de jeugd de toekomst is, ook voor de vogelliefhebberij.

Excursies onder leiding van (wat oudere) vogelliefhebbers, speciaal voor de schooljeugd, zullen door de schoolbesturen en schoolteams zeer worden gewaardeerd. Fietstochten, wandelingen, een vaartocht zijn enkele voorbeelden om in de voorjaarsmaanden de vogelliefhebberij te promoten. De meeste vogelaars weten ook wel het een en ander van planten en bomen en .. een sloot, ven of rivier zijn ook meestal plaatsen waar niet alleen veel over is te vertellen over wat er zich boven de waterspiegel afspeelt, maar ook daaronder is een leefgemeenschap en wat te denken van de zoogdieren in de weilanden en de bossen en duinen. Er is altijd wat te beleven als u het juiste tijdstip maar kiest. Een tocht door de weilanden moet u natuurlijk niet tussen 11.00 en 15.00 uur gaan maken, maar 's morgens vroeg of tegen de avond. Dan is de natuur op z'n mooist. En niet al te grote groepen, 10 personen is eigenlijk al voldoende.

U zult bemerken dat als u als vogelliefhebbers individueel of desnoods als vereniging iets dergelijks gaat organiseren, u de vogelliefhebberij bij de mensen brengt en dat is toch voor onze hobby de beste vorm van reclame, niet waar. De vogelliefhebberij stopt niet bij uw kanaries of parkieten, maar is vele honderden malen ruimer te beleven. U moet er alleen wat voor over hebben.

Arie Roza

Over kleurkanaries

Isabel

In het artikel over goudbruin en bruin hebben wij genoemd, dat er in die kleurslagen een omzetting van zwarte in donkerbruine kleurstoffen heeft plaatsgevonden en dat daarbij de oorspronkelijk aanwezige bruine phaeomelanine **niet** veranderde. Bij de isabel heeft het phaeomelanine **wel** een verandering ondergaan, het is n.l. sterk gereduceerd en bovendien bezit de isabel **zwarteumelanine dat in bruin is omgezet**. Resultaat: minimaal ontwikkeld pigmentbezit. Dit alles geeft ons, in combinatie met een zuivere lichtgele grondkleur, de vereiste mooie zachte isabeltint. Als wij dan spreken over een zachte isabeltint dan is het duidelijk, dat daarin geen sterk ontwikkelde donkere strepen te zien mogen zijn, ook een te bruin totaalbeeld is foutief. De isabel moet een egale, zeer lichtbruine tint bezitten, de standardeis zegt dat die tint aan de snavel moet beginnen en tot in de flanken moet uitvloeien met een minimum aan streperigheid. Eis is verder, dat de grote pennen, vleugel- en staartpennen dus, eveneens een zachtbruine tint moeten tonen en niet te licht of erger nog, gedeeltelijk kleurloos mogen zijn. Naast genoemde zuivere lichtgele bijkleur is een gelijkmatig verdeelde schimmelvorming vereist. **Blauwstructuur is bij deze kleurslag niet toegestaan**. De hoordelen moeten zeer licht van kleur zijn. Helaas krijgen wij in de praktijk de echt fraaie isabellen niet dikwijls te zien. De exemplaren, die voorafgaande aan een tentoonstelling op de keurtafel komen, zijn niet talrijk. Daarnaast constateren wij dan nog dikwijls aanzienlijke pigmentfouten zoals te streperig en/of over het geheel te bruin van tint. Het rugdek moet a.h.w. vloeien. Het tegenovergestelde komt ook voor, geen spoor van pigment in één of in beide flanken, geen isabeltint rond de kop en te lichte, dus teveel opgebleekte vleugel- en staartpennen. Dit alles zal forse puntenaftrek tot gevolg hebben. Daarnaast zien wij vaak een teveel aan hooggeelbezit waardoor, meestal rond de kop en in de borst, een te fel gele tint ontstaat. Erger wordt het nog als die tint **onzuiver** blijkt te zijn, **zuiver lichtgeel is eis** en zodra die tint min of meer oranjeachtig neigt te worden dan is dat fout. Vooral rond de snavelbasis komt genoemde fout nog al eens voor. Ook een **egale schimmelverdeling** is eis. Er komen veel vogels op de keurtafel die een **niet** egale schimmelverdeling hebben. Soms is er te weinig schimmel aanwezig, b.v. bij exemplaren die wat te intensief zijn, soms ook overmatig schimmel hetgeen meestal resulteert in opeenhopingen daarvan, die fout zien we dan meestal in de rug of in de vorm van een dasje of kraagje in de hals. Kleurloosheid in onderlichaam en soms ook in de flanken is eveneens foutief. Als wij nu weten dat teveel hooggeelbezit foutief is, dan moeten wij daarmee reeds bij het samenstellen van kweekparen rekening houden. Heeft één van de partners een te hoog gele kleur, dan zal dit nadeel zich in vrijwel de gehele nateelt voortzetten. Voor de kweek van isabellen kunnen het beste gelijke paringen ingezet worden. Zowel jonge mannen als poppen, geboren uit twee fokzuivere isabel ouders, zullen allen isabel zijn. Bekomen wij uit één zo'n koppel gedurende één seizoen b.v. tien jonge isabellen, dan kunnen deze nog duidelijk onderlinge pigmentverschillen tonen, sterker nog, ze kunnen best alle tien verschil van pigmentkwaliteit bezitten. Als wij dit even overdenken dan zal het duidelijk zijn dat **de kans** op enkele

kwalitatief goede isabellen alléén voldoende groot is als er **voldoende keuzemogelijkheid** aanwezig is, dus uit een behoorlijk groot aantal jonge vogels van één en dezelfde kleurslag. Zetten wij een **ongelijke** paring in, b.v. een bruine of een agaatan tegen een isabel pop, dan zal dat indien betreffende mannen fokzuiver zijn, geen jonge isabellen opleveren. Zijn genoemde mannen split voor isabel, hetgeen niet te zien is en dat U dus zou moeten vernemen van de kweker, dan volgen er uit zo'n paring behalve op de vader gelijkende poppen alsmede niet fokzuivere jonge mannen, ook jonge isabellen. Theoretisch is dat zo'n 50% maar de kans dat hierbij kwalitatief goede exemplaren aanwezig zijn is erg klein. Allereerst is van het aantal jonge isabellen slechts de helft vrouwelijk. De jonge mannen zullen vrijwel altijd veel te streperig zijn en bovendien teveel hooggeel bezitten, dus daaruit valt voor tentoonstellingsvogels weinig te kiezen. Een makkelijke berekening geeft de uitkomst dat hier slechts uit 25% van alle jongen gekozen kan worden, uitgaande van tien jongen is er dus zeer weinig keuze. Het advies is duidelijk: zo'n paring liever niet toepassen. Een ongelijke paring, waarbij theoretisch de helft van het aantal verkregen jongen isabel zal zijn, is de isabelman tegen een agaatan of een bruine pop. Ook hier zal van de jonge isabellen ongeveer 50% mannelijk zijn, dus uit deze paring een wat grotere keuzemogelijkheid. Alle jonge mannen dragen de kleur van de moeder, ze zijn niet fokzuiver of anders gezegd: isabel verervend. Maar ook al hebben wij hieruit een wat ruimere keuzemogelijkheid, toch is ook deze paring **niet aan te raden**. De invloed van de moeder zal nadelige sporen achterlaten bij de nateelt inhoudende, dat de jonge isabellen **niet** de vereiste zacht-vloeiende isabeltint zullen bezitten maar streperig en bruin zullen overkomen. Daarom: liever niet doen. Er zijn veel meer mogelijkheden om isabel jongen te bekomen maar wij kunnen kort zijn, een gelijke paring van **fokzuivere isabel partners geeft de beste kansen op kwalitatief goede isabellen**.

Tekst: A.van Eck.
Foto: W.D.H.Spijker.

Celebesduiven in Vogelpark Avifauna

Tekst: Hans van der Sluis Foto: C.Scholtz.

Na het artikel over fruitduiven in Onze Vogels 1990 blz. 388, wil ik het nu eens over een zaadetende duivensoort hebben. In dit geval de Celebes grondduif. De aanschaf van de meer kwetsbare duivensoorten is gestart na de bouw van de tropische Martinushal. We kregen toen de mogelijkheid deze soorten de aandacht te geven die ze nodig hebben. De voordelen die de hal geeft, zijn dat de duiven niet meer 's winters van buiten naar binnen moeten worden verplaatst. Er heerst een behaaglijke temperatuur en in donkere perioden kunnen we de dagen verlengen d.m.v. kunstlicht. Dit is vooral belangrijk om duiven met jongen voldoende tijd te geven om deze te voeden. Dat onze keuze op deze duiven is gevallen heeft vooral te maken met hun kleurenpracht. Vooral het voorhoofd, diep geel met witte randen aan de zijkanen, springt eruit. Dit gecombineerd met de glanzend groene achterkop en nek. Andere opvallende veren zijn de geelachtige isabel gekleurde borst en buikveren (en dan vooral het middengedeelte). Een onder de vleugels verstopt kenmerk van deze duiven zijn drie witte dwarsbanden. De latijnse naam luidt: **Gallicolumba tristigmata**. Het verspreidingsgebied is, zoals de naam al aangeeft, het eiland Celebes. Ze zoeken hun voedsel vooral op de grond: o.a. vruchten, zaden en insecten. Ons huidige broedstel is ondergebracht in een voliëre met de volgende afmetingen: 2m x 2m x 2m. De bodembedekking bestaat uit potgrond. Beplanting: 2 grote Ficusen benjamini, en wat bromelia's en varens als bodembedekking. Een kleine betonnen vijvertje doet dienst als drinkgelegenheid. Ter versiering liggen er nog enkele stukken sierhout op de grond. Baden doen de duiven graag en ze maken dan ook dankbaar gebruik van de fijne nevel die de sproeiinstallatie verspreidt. Er zijn maar 2 medebewoners in de voliëre ondergebracht, n.l. 1-1 Amethist spreeuwen (*Cinnyricinclus leucogaster*). Van deze vogels hebben de duiven totaal geen last!

Het broeden met ons stel Celebes grondduiven verloopt zeer onregelmatig. Zo kunnen ze perioden met 2 à 3 jongen achter elkaar, afwisselen met 2 à 3 nesten waar ze snel van aflopen. Ook is het oppassen gebiazen met de felheid van de doffer. De

hoofdoorzaak van het uiteenvallen van een broedkoppel is dat de doffer de duivin zo fel achterna zit, dat de dood er op volgt. Daarom is een voliëre die dicht beplant is van groot belang voor het lang in stand houden van een koppel Celebes grondduiven! We kunnen de agressiviteit van de doffer enigszins intomen door 3 à 4 slagpenen te verwijderen, dit maakt de duivin sneller dan de doffer en kan zo dus eerder aan haar echtgenoot ontkomen. Al onze grondduiven broeden in het algemeen op een door ons gemaakt nestje. Een gazen bodem, met hierop hooi gevlochten. De duiven brengen hier zelf vaak nog wat nestmateriaal op aan. De Celebes grondduiven hebben hun nest op 60 cm van de grond af. Het is geplaatst op een door ons aangebrachte boomstronk. Er wordt maar één ei gelegd,

lichtbruin van kleur. De totale broedduur is 17 dagen, doffer en duivin wisselen elkaar af. Het jong is na 12 dagen uit. Om de doffer wat af te leiden van het duivintje, laten we het jong erbij lopen tot het volgende jong geboren is. Het voedsel dat de Celebes grondduiven krijgen is een mengsel van grof duivenvoer 1/3 op 2/3 tortelduivenvoer (beide van Kasper Fauna Food). Af en toe mengen we hier een mineralen/grit mengsel van Bogen doorheen. Verder eten ze graag mee van het menu dat we de Amethist spreeuwen voorzetten: fijn gesneden fruit, universeel en wat meelwormen. Wanneer we ze dan op tijd ontwormen, om de drie maanden met Levacol, dan heb je aan deze duif "z'n nukken voor lief genomen" een prettige voliërebewoner!

